

Skattefelsrapport 2021

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Ordlista.....	3
Sammanfattning.....	4
1 Inledning.....	6
1.1 Nytt för i år.....	6
1.2 Disposition.....	6
2 Om begreppet skattefel och skattefelsbedömningar.....	6
2.1 Varför bedöms skattefelets storlek?.....	8
2.2 En indelning av skattefelet i olika delar.....	9
2.3 Om bedömningarna.....	10
2.4 Top-down- och bottom-up-metoder.....	13
2.5 Metodval för bedömning av skattefel.....	14
3 Skatt på fysiska personers förvärvsinkomster.....	19
3.1 Inkomstskatt för inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet.....	19
3.2 Arbetsgivaravgifter och egenavgifter.....	24
4 Skatt på kapital och egendom.....	27
4.1 Skatt på fysiska personers inkomst av kapital.....	27
4.2 Bolagsskatt.....	31
5 Mervärdesskatt.....	33
5.1 Det totala skattefelet för mervärdesskatten.....	34
5.2 Kontrollerbart skattefel för små och medelstora företag.....	35
6 Punktskatter.....	37
6.1 Skatt på alkohol och tobak.....	37
6.2 Trängselskatt.....	38
7 Skattefelets utveckling.....	39
7.1 Skattefelsindikatorer.....	40
7.2 Skattefelets förändring på lång sikt.....	46
7.3 Övriga underlag.....	50
7.4 Bedömning av skattefelets utveckling.....	51
Referenser.....	52
Bilaga A Resultat från Skatteverkets slumpmässiga kontroller.....	53

Ordlista

Bottom-up	Metod där skattefelets olika delar uppskattas utifrån data på skattebetalarnivå, vanligtvis baserat på resultat från utförda kontroller.
Fastställd skatt	Beslutade skatter och avgifter.
Icke kontrollerbart skattefel	Det skattefel som i praktiken inte kan hittas genom kontroller. Främst fel med grund i verksamheter och transaktioner som inte lämnar några eller bara mycket otydliga spår efter sig.
Kontrollerbart skattefel	Det skattefel som skulle elimineras om samtliga skattebetalare kontrollerades med de metoder som Skatteverket har till sitt förfogande.
Målpopulation	Den population som ett urval är tänkt att representera. Vid slumpmässiga kontroller är målpopulationen till exempel alla skattebetalare som kan bli utvalda för kontroll.
Revision	En fördjupad utredning, där Skatteverket har större befogenhet än vid en skrivbordskontroll. En revision görs oftast åtminstone delvis på plats hos den kontrollerade skattebetalaren.
Skattefusk	Avsiktliga fel i syfte att undvika skatt.
Skatteundandragande	Skattefusk samt skatteupplägg som konstateras ligga utanför lagens ram.
Skatteupplägg	Arrangemang i syfte att minska skatten där det inledningsvis är oklart om det ligger inom eller utom lagens ram.
Skrivbordskontroll	En skatteutredning som genomförs utan att handläggaren besöker skattebetalaren. I stället tillfrågas skattebetalaren om sakförhållanden eller ombeds eller föreläggs att lämna vissa dokument.
Teoretisk skatt	Den skatt som skulle fastställas om alla redovisade sina verksamheter och transaktioner korrekt.
Top-down	Metod där skattefelet beräknas på aggregerad nivå genom att den beskattningsbara ekonomiska aktiviteten till stor del uppskattas utifrån annat än skattedata.
Uppbördsförlust	Fastställd skatt som inte betalas.

Sammanfattning

Denna rapport syftar till att möta regeringens återrapporteringskrav i regleringsbrevet för 2021 gällande skattefelet. Skatteverket ska enligt återrapporteringskravet bedöma skattefelets storlek och i vilken grad skattefelet har förändrats. Rapporten beskriver de metoder som används samt de skattefelsbedömningar som görs. Rapportens huvudresultat återfinns även i Skatteverkets årsredovisning för 2021, kapitel 4 Skattefelet.

Rapporten bedömer skattefelet för delar av ekonomin och återger därmed inte det totala skattefelet. Inte heller de områden som har bedömts reflekterar samtliga skattefel inom dessa områden. För flera av de bedömda skattefelen gäller dock att skattefelsbedömningen från och med i år inkluderar den del av felet som skulle kunna ha kontrollerats med andra metoder än den som använts. Årets bedömning inkluderar även fler grupper av skattebetalare än tidigare. Årets skattefelsbedömning är därmed inte direkt jämförbara med motsvarande bedömningar i Skattefelsrapporten för 2020. Någon sammantagen bedömning för skattefelet för hela ekonomin görs inte, eftersom de olika bedömningarna ännu inte är fullt ut jämförbara med varandra. Bedömningen av skattefelet är beroende av antaganden och är därför förknippad med stor osäkerhet.

För att ge en samlad bild av de delar av skattefelet som Skatteverket har bedömt presenteras två övergripande tabeller. I tabell 1 presenteras det bedömda skattefelet per skatteslag och i tabell 2 presenteras skattefelet per grupp av skattebetalare. Det är inte möjligt att fördela samtliga skattefel som presenteras i tabell 1 utifrån grupp av skattebetalare eftersom bedömningen av skattefelet för mervärdesskatt och punktskatter är bedömda med hjälp av top-down-metoder som inte möjliggör en uppdelningen per skattebetalare. I tabell 2 inkluderas istället en uppskattning av skattefelet för mervärdesskatten som baseras på Skatteverkets slumpmässiga kontroller av små och medelstora företag och som därmed endast delvis bedömer skattefelet för mervärdesskatten.

Tabell 1 Bedömning av genomsnittligt, årligt, i huvudsak kontrollerbart skattefel per skatteslag

	Skattefel (mdkr)	Andel av fastställd skatt ¹⁾
Bolagsskatt, 2014–2018 ²⁾	3,2	3,6 %
Arbetsgivaravgift och egenavgift, 2014–2018 ²⁾	7,7	1,6 %
Skatt på inkomst av tjänst och näringsverksamhet, 2014–2018 ²⁾	12,0	1,5 %
Inkomstskatt för inkomstslaget kapital, 2016–2018 ³⁾	8,0	8,6 %
Mervärdesskatt, 2019 ³⁾	12,4	2,7 %
Punktskatter: alkohol, tobak och trängselskatt, 2020 ³⁾	1,6	5,3 %

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig skatt för målpopulationen för respektive skatteslag och tidsperiod.

Not 2) Bedömningen inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare.

Not 3) Skattefelet inkluderar även delar av det icke-kontrollerbara skattefelet.

Tabell 2 Bedömning av genomsnittligt, årligt, i huvudsak kontrollerbart skattefel per grupp av skattebetalare

	Skattefel (mdkr)	Andel av fastställd skatt ¹⁾
Stora företag ²⁾ , 2014–2018	2,4	1,1 %
Kommuner, regioner och statliga myndigheter 2014-2018	0,01	0,01 %
Små och medelstora aktiebolag ³⁾⁴⁾ , 2014–2018	8,1	2,1 %
Enskild näringsverksamhet ⁴⁾ , 2014–2018	8,3	23,7 %
Handels- och kommanditbolag ⁴⁾ , 2014–2018	1,3	11,1 %
Privatpersoner, 2016–2018 ⁵⁾	16,1	1,9 %

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Anm. Alla delar av de bedömda skattefelen i tabell 1 går inte att fördela per grupp av skattebetalare. Summorna av skattefelen i de båda tabellerna är därför inte lika stora.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig skatt för målpopulationen för respektive grupp och tidsperiod.

Not 2) Avser inhemska privata företag som ingår i koncern med minst ett företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor.

Not 3) Avser inhemska företag som *inte* ingår i koncern med något företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor.

Not 4) Bedömningen inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare.

Not 5) Skattefelet inkluderar även delar av det icke-kontrollerbara skattefelet.

Arbetet med att bedöma skattefelets storlek har inte nått så långt att det finns tidsserier av skattefelsbedömningar som kan användas för att bedöma utvecklingen av skattefelet. I stället används en indikatormetod baserad på en skattefelsmodell för att bedöma skattefelets utveckling under de senaste tre åren. Metoden har utvecklats av Skatteverket och har använts i Skatteverkets årsredovisning sedan 2015.

Analysen av Skatteverkets indikatorer visar sammantaget på en förbättring. Förändringarna är små men statistiskt signifikanta. Sammantaget ger indikatorerna därmed en bild av att skattefelet har minskat under perioden. Covid-19-pandemins effekter på människors och företags beteenden är dock svåra att överblicka. Det är därför osäkert i vilken mån indikatorerna speglar skattefelets utveckling för detta år och i vilken mån utvecklingen av indikatorerna beror på andra faktorer.

1 Inledning

Skatteverket har sedan 2017 i uppdrag att bedöma både storleken på och utvecklingen av skattefelet i Sverige. Uppgiften är omfattande. Vissa delar av skattefelet kan bedömas relativt precist medan andra delar är svårare att bedöma med någon större säkerhet. Exempel på svårbedömda delar av skattefelet är fel som har sin grund i att skattebetalare aktivt försöker dölja sina aktiviteter. Bedömningar av skattefelets olika delar kräver också användning av flera olika metoder, med varierande krav på både datatillgång och tidsåtgång.

Skatteverket har tidigare gjort en bedömning av skattefelet för hela ekonomin, vilket ledde till publikationen av rapporten *Skattefelskarta för Sverige* (Skatteverket 2008:1). År 2014 publicerades rapporten *Skattefelets utveckling 2007–12* (Skatteverket 2014-01-08), där delar av skattefelsbedömningen uppdaterades. Sedan 2017 har Skatteverket publicerat bedömningar av storleken för ett antal olika delar av det totala skattefelet i årsredovisningarna. Någon ytterligare bedömning av skattefelet för hela ekonomin har inte gjorts sedan 2008. I denna rapport, som ligger till grund för åiterrapporteringen i Skatteverkets årsredovisning för 2021, har delar av skattefelet bedömts för bolagsskatt, arbetsgivar- och egenavgift, skatt på fysiska personers inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital, mervärdeskatt, alkoholskatt, tobaksskatt samt trängselskatt.

1.1 Nytt för i år

Skattefelet för finansiella företag, kommun- och regionägda företag samt kommuner, regioner och statliga myndigheter bedöms för första gången. Skatteverket har även gjort en bedömning av hur stor andel av skattefelet som inte fångas genom de slumpmässiga kontrollerna av små och medelstora företag. Detta innebär att resultaten från de slumpmässiga kontrollerna räknas upp med en uppräkningsfaktor. Detta förfarande ger en mer heltäckande bedömning av skattefelet och det påverkar även andra grupper där slumpkontrollernas resultat används som utgångspunkt för bedömningen.

1.2 Disposition

Rapporten inleds med en genomgång av begreppet skattefel och skattefelsbedömningar. I Kapitel 3 presenteras de metoder som har använts för att bedöma skattefelet. I Kapitel 4 till 7 redogörs för bedömningarna av skattefelet, där varje avsnitt anger skattefelet uppdelat per skatteslag. Slutligen presenteras i kapitel 8 skattefelets utveckling. Detta görs med hjälp av den tidigare utvecklade skattefelsmodellen. I kapitlet redogörs också för bedömningar av utvecklingen på lite längre sikt. I bilaga A redovisas mer utförlig information om resultaten från Skatteverkets slumpmässiga kontroller. Bilagan innehåller bland annat resultatens osäkerhetsintervall samt skattefelet för privatpersoner uppdelat efter kön.

2 Om begreppet skattefel och skattefelsbedömningar

Begreppet *skattefel* kan definieras på en mängd olika sätt. Så sker också i praktiken; definitionerna som används av internationella organisationer och av skattemyndigheter i andra länder än Sverige varierar. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att termer som skattefusk, skatteflykt och liknande termer som indikerar ett uppsåt bakom skattefelet i fråga inte är synonyma med begreppet skattefel i någon av de gängse definitionerna. Ett

medvetet skatteundandragande ger upphov till ett skattefel, men begreppet skattefel är avsevärt bredare än så. Den definition som Skatteverket använder är följande¹:

Skattefelet är skillnaden mellan den skatt som skulle ha blivit fastställd om alla redovisade sina verksamheter och transaktioner korrekt och den skatt som fastställs efter Skatteverkets kontroller.

Att fel skatt fastställs kan ha flera olika orsaker. I många fall saknas uppsåt. Skattebetalare känner ibland inte till skattereglerna eller har missuppfattat hur de ska användas, ibland är det slarv eller rena misstag vid rapporteringen till Skatteverket som ligger till grund för felet. I dessa fall är det inte ovanligt att den fastställda skatten blir för hög och att felen alltså är till den skattskyldiges nackdel.

Ibland grundar sig felen i stället i att Skatteverket och skattebetalaren har olika uppfattning i hur en skatteregel ska tillämpas, och det förekommer i sådana fall att tolkningen blir föremål för ett avgörande i domstol. I de fall domstolen anser att Skatteverket har gjort en korrekt bedömning av tillämpningen förelåg alltså ett skattefel som nu rättats till.

Det förekommer också att skattebetalare medvetet lämnar oriktiga uppgifter till Skatteverket, eller helt låter bli att rapportera ekonomiska förhållanden, med avsikt att minska sin fastställda skatt.

Det finns ytterligare några förhållanden som följer av hur skattefelet är definierat och som är värda att notera.

1. Skatter fastställs inte vid deklARATIONstillfället, utan först efter att Skatteverket genomfört ett antal kontroller av de deklarerade uppgifterna. Det innebär att felaktiga deklara-tionsuppgifter som rättas och blir korrekta i någon av Skatteverkets kontroller inte längre ligger till grund för något skattefel. Ett ”upptäckt skattefel” utgör med andra ord inget skattefel efter det att det korrigerats.
2. Ingen hänsyn tas till så kallade uppbördsförluster (fastställd skatt som inte blir betald) vid bedömning av skattefelet. Anledningen är att det definitionsmässigt är den fastställda – inte den inbetalda – skatten som jämförs med den skatt som vore teoretiskt korrekt. Huruvida den fastställda skatten i slutändan blir betald eller inte påverkar med andra ord inte skattefelsbedömningen.

Sverige har emellertid mycket små uppbördsförluster. Den främsta anledningen till att en skatt inte blir betald är att företaget hamnar på obestånd och går i konkurs. Storleken på uppbördsförlusterna återfinns i Skatteverkets årsredovisning.

3. Skattefelet ska ses som en teoretisk konstruktion. Skattefelets storlek är inte detsamma som de extra skatteintäkter som skulle uppstå om det inte fanns något felutrymme i rapporteringen. Att skattefelet har en viss storlek betyder alltså inte att skatteintäkterna skulle kunna ökas med motsvarande summa. Anledningen är att en del av de ekonomiska aktiviteter som i dag blir för lågt beskattade på grund av felaktig eller utebliven rapportering till Skatteverket troligtvis inte skulle ha genomförts om skattebetalaren från början både varit medveten om hur skattereglerna fungerar och haft för avsikt att rapportera in aktiviteterna korrekt. Om rapporteringen inte hade kunnat bli fel kan det alltså antas att en del av de verksamheter och transaktioner som

¹ Definitionen har sitt ursprung i Skatteverkets regleringsbrev, där följande fastslås: ” Skillnaden mellan de fastställda och de teoretiskt riktiga beloppen för skatter och avgifter (skattefelet) ska vara så liten som möjligt. Skatteverket ska bedöma skattefelets storlek och i vilken grad skattefelet har förändrats.”, regeringsbeslut Fi2019/04080/S3 (delvis).

ligger till grund för skattefelet förmodligen inte skulle ha genomförts. Den här typen av konsekvenser kallas ibland för dynamiska effekter, och storleken på dessa är svåra att bedöma.

4. I praktiken är det inte möjligt att helt eliminera skattefelet. Skatteverket arbetar aktivt med att skapa goda förutsättningar för att alla skattebetalare ska göra rätt från början, men också med en omfattande kontrollverksamhet. Det vore emellertid både ekonomiskt oförsvarbart och i praktiken omöjligt att detaljkontrollera och kräva in verifierationer för varenda deklaraionsuppgift som lämnas in till Skatteverket. Än svårare vore det att dessutom övervaka och kontrollera alla beskattningsbara aktiviteter som borde deklarerats när detta inte görs.

2.1 Varför bedöms skattefelets storlek?

Enligt Skatteverkets regleringsbrev ska Skatteverket sedan budgetåret 2017 årligen bedöma skattefelets storlek och utveckling. Regeringen har vid flera tillfällen betonat behovet av metodutveckling och fortsatta ansträngningar att bedöma en större del av skattefelet (se exempelvis prop. 2019/20:1, s. 20 och 22 utgiftsområde 3).

Skatteverket ser att det finns ett antal fördelar och synergieffekter med att bedöma skattefelet:

- Bedömningen av skattefelet verkar för att öka transparensen inom skatteområdet.
- En bedömning av skattefelets storlek inom olika områden kan ge information åt politiska beslutsfattare om hur regelefterlevnaden ser ut i olika delar av skattesystemet.
- Bedömningen kan också ge Skatteverket information som kan ligga till grund för beslut om resursfördelning, genom att belysa storleken på skattefelet inom olika områden.
- I arbetet med att bedöma skattefelets storlek får Skatteverket också en större förståelse för var och hur bristande regelefterlevnad uppstår.
- I enskilda fall kan arbetet med skattefelsbedömningen också ge insikter om hur väl olika strategier för att minska skattefelet fungerar.
- Att på lång sikt följa skattefelets utveckling ger också en uppfattning om hur väl skattesystemet fungerar.

Det är emellertid viktigt att tolka resultaten från skattefelsbedömningarna med försiktighet. Det finns en mängd olika faktorer som påverkar skattefelets storlek, inklusive förändringar i skatteregler både i Sverige och utomlands, den ekonomiska konjunkturen, teknologiska förändringar, allmänhetens motivation att betala skatt och förtroende för de samhälleliga institutionerna, Skatteverkets kontrollverksamhet m.m. Det är med andra ord svårt att med säkerhet slå fast vad som ligger bakom skattefelets storlek eller eventuella förändringar av skattefelets storlek över tid. Dessutom är varje skattefelsbedömning behäftad med en osäkerhet, se avsnitt 2.3.1. Den övergripande bilden av skattefelets storlek och utveckling bör därför *inte* användas som en utvärdering av en enskild skattefelsorsak, till exempel skattesystemets ändamålsenlighet, samhällsnormer avseende beskattning eller Skatteverkets arbete med att minska skattefelet.

Skatteverkets arbete med att bedöma skattefelet har intensifierats de senaste åren, även om covid-19 pandemin under 2020–2021 delvis har påverkat möjligheten och förutsättningarna för att genomföra detta arbete. Mycket arbete återstår innan en bedömning av skattefelet för hela ekonomin kan presenteras, men målsättningen är att lägga till någon eller några nya

delbedömningar varje år, med särskilt fokus på de största skatteområdena och grupper av skattebetalare.

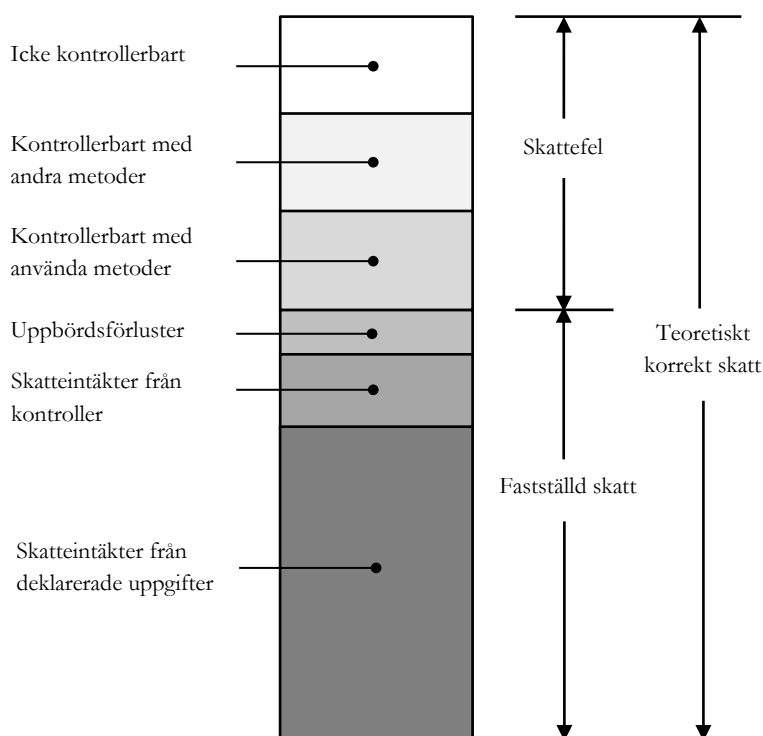
2.2 En indelning av skattefelet i olika delar

Vid bedömningen av storleken på skattefelet finns oftast inte tillgång till fullständig information om alla de aktiviteter och transaktioner som kan ligga till grund för skattefelet. Detta gäller inte minst när skattefelet för en hel population bedöms utifrån ett urval av skattekontroller (se avsnitt 2.5.1). För att underlätta bedömningen kan det totala skattefelet delats in i tre delar:

1. Skattefel som är kontrollerbart med använda metoder. Avser det skattefel som skulle elimineras om samtliga skattebetalare kontrollerades med de metoder som används i Skatteverkets kontroller.
2. Skattefel som är kontrollerbart med andra metoder. Avser det skattefel som inte hittas av de kontrollmetoder som används, men som skulle hittas om andra metoder valdes. Det handlar främst om att det inte är möjligt för Skatteverket att använda den fulla arsenalen av tillgängliga kontrollmetoder vid varje kontroll.
3. Icke kontrollerbart skattefel. Avser det skattefel som i praktiken inte kan hittas genom kontroller. Det handlar främst om verksamheter och transaktioner som inte lämnar några eller bara mycket otydliga spår efter sig.

Tillsammans med de fastställda skatterna utgör dessa tre delar den skatt som skulle blivit fastställd om alla redovisade sina verksamheter och transaktioner korrekt – den teoretiska skatten. För att bedöma det totala skattefelet behöver de tre delarna bedömas för samtliga områden. För att göra detta finns det olika angreppssätt.

Figur 1 Schematisk beskrivning av skattefelets olika delar

Indelningens användbarhet kan exemplifieras som följer. I de slumpmässiga kontroller som i denna rapport ligger till grund för bedömningen av till exempel skattefelet för små och medelstora företags inkomstskatt, har Skatteverket genomfört kontroller utifrån en bestämd kontrollmetod. En mycket detaljerad och noggrann kontroll kan ge mer information om omfattningen av skattefelet, men kräver samtidigt mer resurser av både Skatteverket och den kontrollerade skattebetalaren. Metodvalet kan därför ses som en kompromiss mellan behoven av en resurseffektiv kontroll och av så fullständig informationsinsamling som möjligt.

Om alla avvägningar och bedömningar i kontrollerna vore korrekt gjorda skulle det innebära att resultatet av kontrollerna motsvarar det skattefel som är kontrollerbart med använd metod. Det är dock troligt att det förekommer fel som egentligen är upptäckbara men som inte framkommer i kontrollerna, vilket leder till en underskattning av det kontrollerbara skattefelet med vald metod. Det finns även sådana fel som Skatteverket i princip skulle kunna kontrollera och upptäcka, men som inte upptäcks med den valda kontrollmetoden. Det kan till exempel handla om att vissa verifikat inte kontrolleras eller att viss information från tredje man inte krävs in. Omfattningen av dessa fel ingår i princip inte i kontrollresultaten på grund av det metodval som gjorts. Dessa utgör alltså det skattefel som är kontrollerbart med andra metoder. För att kunna bedöma omfattningen av det totala kontrollerbara skattefelet (skattefel kontrollerbart med använda metoder och skattefel kontrollerbart med andra metoder) behövs med andra ord bedömningar av:

- hur mycket fel som skulle kunnat upptäckas i kontrollerna men som av en eller annan anledning missats och
- hur mycket fel som skulle ha kunnat kontrolleras men som på grund av kontrollernas metodval inte blivit kontrollerat.

Denna problematik brukar lösas genom att kontrollresultaten multipliceras med en eller flera uppräkningsfaktorer. Uppräkningsfaktorernas storlek beror på den valda kontrollmetoden, och varierar därmed mellan olika kontroller. Det finns flera olika metoder som kan användas för att göra en bedömning av storleken på relevanta uppräkningsfaktorer. Skatteverket har under 2021 utarbetat en metod för att beräkna uppräkningsfaktorer för olika delar av skattefelet. Denna metod beskrivs i avsnitt 2.5.2.

För att bedöma det totala skattefelet inom ett område krävs också kunskap om hur stort det icke-kontrollerbara skattefelet är, det vill säga den del av skattefelet som Skatteverket i praktiken inte kan kontrollera annat än i undantagsfall. I detta fall är metoden med uppräkningsfaktorer ofta olämplig att använda, eftersom det saknas en tydlig koppling mellan hur mycket fel som hittas i kontroller och storleksordningen av felet som inte går att hitta i kontroller. Det icke-kontrollerbara skattefelet bestäms bland annat av vilka befogenheter Skatteverket har och i vilken utsträckning det finns möjlighet att helt dölja aktiviteter för Skatteverket. Arbetet med att utveckla metoder för att bedöma det icke-kontrollerbara skattefelet inom olika områden pågår men är inte heller färdigt. Området är svårbedömt, eftersom en stor del av felet uppstår på grund av att information medvetet undanhålls från myndigheterna.

2.3 Om bedömningarna

Skattefelsbedömningar är generellt sett behäftade med stor osäkerhet. Skillnader i metodik gör också jämförelser av skattefel mellan till exempel olika skatteslag eller länder svåra. Nedanstående avsnitt lyfter fram ett antal olika förhållanden som är viktiga att beakta vid tolkning och jämförelser av de olika skattefelsbedömningarna.

2.3.1 Osäkerhet

Osäkerheter kring skattefelets storlek beror på att den skatt som fastställs för en skattebetalare är baserad på den information som Skatteverket har om skattebetalarens ekonomiska förhållanden. Varje skattefelsbedömning innefattar därför på ett eller annat sätt sådant som är okänt för Skatteverket. Exempelvis kan det finnas behov av information om ekonomiska aktiviteter och transaktioner som Skatteverket normalt saknar kännedom om.

I vissa fall är det möjligt att göra en relativt säker bedömning av skattefelets storlek. Ett sådant exempel är bedömningen av skattefelet för privatpersoners reseavdrag till och från arbetet. Skatteverket har kännedom om alla sådana yrkade avdrag eftersom de lämnas med inkomstdeklarationen. Bevisbördan för avdragsrätten ligger hos skattebetalaren. Genom att utgå från slumpmässiga kontroller av sådana avdrag, där underlag som kan styrka avdragsrätten begärs in, kan Skatteverket göra en relativt exakt bedömning av skattefelet. Även i dessa fall kvarstår dock i allmänhet en viss osäkerhet eftersom det kan hända att skattebetalare lämnar felaktiga underlag som ligger till grund för skattebeslut, utan att Skatteverket upptäcker detta. I exemplet med reseavdrag skulle det kunna handla om att en skattebetalare kan verifiera kostnader för resor till och från arbetet med bil, exempelvis med kvitton och registrerad mätarställning på sin bil, även om bilen inte har använts för resor till och från arbetet.

I många andra fall är förhållandet i stället det omvända och bedömningen tenderar att bli mycket osäker. Det gäller särskilt när information om ekonomiska aktiviteter medvetet undanhållits Skatteverket. Då har Skatteverket inte kännedom om aktiviteten i sig, och bevisbördan för att den deklarerade beskattningssituationen är felaktig ligger på Skatteverket. Exempel är intäkter från tillgångar som hålls i skatteparadis som inte lämnar information till Sverige och svartarbete utan kvitto som inte lämnar spår i bokföring. I dessa fall är osäkerheten ofta avsevärd, och bedömningen av nivån på skattefelet ska ses som ett försök att bestämma storleksordningen på skattefelet. Ofta görs dessa bedömningar med andra metoder än sådana som utgår från resultat av Skatteverkets kontroller.

För de bedömningar av kontrollerbara skattefel som bygger på slumpmässiga kontroller kan statistiska konfidensintervall för bedömningarna beräknas. Dessa bedömningar avser emellertid inte hela skattefelet ens för de undersökta populationerna. Den statistiska osäkerheten utgör därför bara en del av den totala osäkerheten vid bedömningar av fullständiga skattefel. Av denna anledning presenteras i bedömningarna inga siffror för statistiska säkerhetsnivåer. För de slumpmässiga kontrollerna återfinns emellertid konfidensintervall i bilaga A.

2.3.2 Skattefelet i absoluta och relativa termer

Skattefelet bedöms i både absoluta och relativa termer, det vill säga både i kronor och som andel av fastställd skatt. Båda måtten har sina fördelar.

När skattefelet för olika delar av ekonomin ska jämföras, kan det vara viktigt att känna till de absoluta magnituderna. Att ett skattefel är litet i kronor räknat innebär att det ur ett systemperspektiv ofta är mindre viktigt än ett som är större. Det är också viktigt att känna till skattefelets storlek i förhållande till antalet skattebetalare som står bakom felet, inte minst för Skatteverkets resursprioritering.

Det relativa skattefelet, det vill säga det totala felet som andel av den fastställda skatten inom ett visst skatteslag och/eller grupp av skattebetalare, kan vara relevant att analysera i vissa sammanhang. Det relativa skattefelet har flera fördelar. För det första underlättas jämförelser av skattefel mellan skatteslag och grupper, även om sådana jämförelser på grund av

exempelvis skillnader i metod ofta är svåra att göra ändå (se även avsnitt 2.3.4). För det andra är det relativa skattefelet inte beroende av inflation och förändringar i ekonomins storlek, vilket är en förutsättning för jämförelser över tid. För det tredje är det relativa skattefelet troligen mindre påverkat av fluktuationer i ekonomin. Ett exempel på detta område är företagens inkomstskatt, som av naturliga skäl kan minska kraftigt när konjunkturen är sämre. När färre företag går med vinst är det troligt att färre företag också gör fel i sin inkomstdeklaration. För det fjärde påverkas det relativa felet inte på samma sätt av förändrade skatteregler eller skattesatser. En sänkning av exempelvis inkomstskatten för företag leder, allt annat lika, till en direkt minskning av motsvarande skattefel i absoluta termer, men inte i relativa.

En ytterligare fördel med det relativa skattefelet är att det underlättar jämförelser mellan olika länder, även om sådana jämförelser i allmänhet är mycket vanskliga och endast efter mycket noggranna övervägningar kan antas ge någon kunskap om skillnader mellan länderna (se avsnitt 2.3.4).

2.3.3 Att jämföra skattefel över tid

Eftersom skattefelsbedömningar är behäftade med en stor osäkerhet är det inte möjligt att med säkerhet uttala sig om skattefelets storlek. Skatteverket strävar därför efter att använda metoder som går att upprepa och som ger jämförbara resultat över tid. På så sätt minimeras risken för att förändringar i skattefelets storlek uppstår på grund av att bedömningsfelet varierar. Bedömningen av skattefelet över tid kan därmed antas bli mindre osäker. Med andra ord är det relativt säkert att det skattade skattefelet har en viss felmarginal men att den skattade tidstrenden av skattefelet inom ett visst område förmodligen återspeglar verkligheten. Med tanke på att osäkerheten från början är stor, krävs i allmänhet också att skattefelstrenden visar på en tydlig riktning samt att den är ihållande över en längre tidsperiod, för att det ska gå att dra tydliga slutsatser av den.

2.3.4 Att jämföra skattefel mellan länder

Skattemyndigheter i exempelvis Storbritannien, Australien, USA och Kanada arbetar också med att bedöma storleken på skattefelet i delar av eller hela ekonomin. Resultaten har publicerats i offentliga rapporter. Det är emellertid mycket svårt att göra jämförelser av skattefel mellan länder. Anledningen är att de underliggande skattesystemen, metoderna och förutsättningarna för bedömning av skattefelen skiljer sig åt. Exempelvis saknar en del länder en motsvarighet till Sveriges arbetsgivaravgifter, vilket kan försvåra en jämförelse mellan skattefel för skatt på arbete mellan länderna. Vid jämförelser mellan skattefel för enskilda grupper eller skattetyper kan de relativa skattesatserna också skilja sig åt, vilket kan bidra till en missvisande bild. Det kan till exempel finnas skattemässiga anledningar för skattebetalare i vissa länder att förskjuta inkomster från att beskattas som inkomst av tjänst till inkomst av kapital. Detta kan få skattefelet för inkomst av kapital att se mycket litet ut, eftersom många av de medvetna skattefelen då leder till en ökad redovisad inkomst av kapital. Att tolka skillnaderna mellan olika skattefel kräver därför att hänsyn tas till skattesystemet som helhet.

Vidare är det svårt att göra jämförelser på grund av skillnader i definitioner av skattefel i olika länder. Det kan exempelvis hända att ”fel” som strider mot lagstiftarens avsikt med en skatteregel ingår i landets definition av skattefelet, trots att förfarandet inte strider mot lagen i juridisk mening. I enlighet med den definition som används här räknas detta däremot *inte* som ett skattefel. Det förekommer ofta också att rena uppborrdörluster, där alltså rätt skatt egentligen blivit fastställd, räknas med i skattefelet.

För att göra jämförelser mellan länder krävs också att skattefel från samma år jämförs. Eftersom statistiken som skattefelsberäkningarna baseras på i vissa fall publiceras med en fördröjning eller i andra fall inte publiceras årligen, kan det krävas att äldre skattefel extrapoleras framåt i tiden. De skattemyndigheter som i dag publicerar rapporter om det totala skattefelets storlek för specifika tidsperioder använder till viss del sådana metoder. Beroende på hur en sådan extrapolering ser ut, och beroende på vilket år som användes för själva skattefelsbedömningen, kan resultaten bli olika.

Det största problemet vid jämförelser mellan länder är emellertid att metoderna för bedömningarna i allmänhet skiljer sig åt. Valet av metod påverkas av en mängd faktorer: datatillgång, resurser, juridiska möjligheter till kontroller och databehandling, utformningen av skattemyndigheternas kontrollverksamhet, skattereglernas utformning med mera. Metodskillnader kan ge betydande effekter på bedömningen. Det är till exempel inte ovanligt att en bedömning av ett skattefel kan förändras med en faktor två vid användande av olika metoder även inom ett land.

Den viktigaste jämförelsen av skattefel mellan länder som genomförs regelbundet är EU-kommissionens årliga jämförelse av mervärdesskattefelet mellan EU:s medlemsländer. I jämförelsen bedöms momsstattefelet för samtliga medlemsländer, baserat på nationalräkenskapsdata från de nationella statistikmyndigheterna (för Sveriges del Statistiska Centralbyrån). Upprättandet av nationalräkenskaperna följer en enhetlig internationell standard, ENS 2010. Samtliga bedömningar genomförs av en institution (för närvarande Center for Social and Economic Research (CASE) i Warszawa) och samma metod används för samtliga länder. Momsreglerna ser relativt likartade ut i de olika länderna, och styrs bland annat av EU:s mervärdesskattedirektiv. Denna jämförelse ger därför sannolikt den mest rättvisande bilden av hur skattefelet skiljer sig åt mellan länderna men det är trots allt tveksamt hur tillförlitliga de faktiska siffrorna är.

Mot bakgrund av det ovanstående bör stor försiktighet iakttas vid internationella jämförelser av skattefel.

2.3.5 Skattefelet för ett visst år

Skatteverkets målsättning är att kunna presentera en bedömning av skattefelet för hela ekonomin och för enskilda år. Att bedöma skattefelets storlek för samtliga delar av ekonomin årligen är dock mycket resurskrävande och är inte alltid möjligt på grund av att datatillgången är bristfällig. De skattemyndigheter i andra länder som presenterar årliga bedömningar av skattefel extrapolerar resultaten från tidigare år för vissa grupper eller skatteslag där årliga bedömningar inte är möjliga, eller där tiden tills att en ny bedömning kan göras är lång. De historiska skattefelet kan sedan revideras i de fall nya resultat tillkommer.

I avsaknad av en sammantagen bedömning av skattefelet för hela ekonomin, redovisas i denna rapport de enskilda skattefelet oftast för de år som bedömningarna baseras på. Eftersom bedömningarna för olika områden baseras på data från olika år går det inte att addera de olika bedömningarna för att få ett summerat skattefel för de områden som bedömts. För att få en mer enhetlig bedömning per skatteslag har vissa antaganden gjorts. Dessa antaganden presenteras i respektive avsnitt.

2.4 Top-down- och bottom-up-metoder

En bedömning av skattefelet för ekonomin, det vill säga för alla skatteslag och skattskyldiga, kräver att en mängd olika metoder tillämpas. Metoderna har olika för- och nackdelar i termer av vad resultaten innefattar och hur de kan tolkas. De ställer också olika krav på tillgång till data, tid och resurser.

Det finns i huvudsak två metodriktningar för att få underlag för att bedöma skattefelet inom ett visst område. I den ena inriktningen, som brukar kallas top-down-metoder, uppskattas den beskattningsbara ekonomiska aktiviteten med data som är oberoende av deklara-tionsuppgifter. Baserad på dessa data beräknas den teoretiska skatten, det vill säga hur mycket skatt som borde ha fastställts. Skattefelet utgörs av skillnaden mellan denna uppskattning och de fastställda skatterna. En top-down-metod ger således en uppskattning av det totala skattefelet men kan inte användas för att avgöra vad skattefelet beror på. Det kan dock vara svårt att hitta lämplig data för att göra en top-down-skattning av skattefelet inom många områden eftersom metoden förutsätter att det finns aggregerad data som dels ger en tillförlitlig bild av det verkliga beskattningsunderlaget, dels bygger på annan information än den som ligger till grund för beskattningen.

Den andra typen av metoder, som brukar kallas bottom-up-metoder, angriper problemet från andra hållet och försöker uppskatta skattefelets olika delar utan att först bedöma den teoretiska skatten. Dessa metoder ger en uppskattning av det totala skattefelet för ett visst område. I stället för att utgå från aggregerad data använder metoderna data på skattebetalarnivå, vanligtvis från utförda kontroller. Baserat på resultaten av kontrollerna, som i praktiken nästan alltid utförts på ett urval av skattebetalare, försöker metoderna uppskatta skattefelet för hela populationen. Detta medför åtminstone två problem:

För det första är det inte självklart hur kontrollresultaten ska räknas upp till ett resultat för hela populationen. I de fall där kontrollerna är slumpmässigt fördelade över populationen är detta relativt enkelt och kan genomföras med hjälp av statistiska metoder. Kontroller är emellertid ofta inte slumpmässigt fördelade, utan fördelade utifrån riskbedömningar. Detta medför att de kontrollerade skattebetalarna inte är representativa för hela populationen, vilket försvårar en uppräknig. Beroende på datatillgänglighet och hur urvalsprocessen har sett ut finns olika möjligheter att angripa detta problem, bland annat genom post-stratifiering, statistisk matchning eller andra mer avancerade statistiska metoder. I brist på data eller lämplig statistisk metod kan även mer eller mindre informerade antaganden användas för uppräknigen. Detta ökar dock osäkerheten i resultaten.

De data som bygger på genomförda kontroller innehåller dock endast information om den del av skattefelet som är kontrollerbart med den kontrollmetod som använts. För att få en uppfattning om det totala skattefelet inom ett område behöver även de delar av skattefelet som inte kunnat upptäckas med den valda kontrollmetoden uppskattas (se avsnitt 2.2 för en uppdelning av skattefelet i enlighet med detta). Detta ställer krav på ytterligare information, som kanske inte finns tillgänglig. Återigen kan det därför krävas mer eller mindre informerade antaganden för att bedöma storleken på det totala skattefelet.

Vilka metoder som används för att uppskatta skattefelet är beroende av flera faktorer. För en del områden är top-down-metoder lämpliga, för andra är bottom-up-metoder att föredra. För att bedöma det totala skattefelet i ekonomin behöver båda typer av metoder användas.

2.5 Metodval för bedömning av skattefel

Bedömningen av skattefelet för små och medelstora företag grundar sig i slumpmässiga kontroller. Detsamma gäller det skattefel som uppstår på grund av felaktiga avdrag i privatpersoners deklara-tioner. När det gäller skattefel för stora företag har flera olika metoder behövt användas för varje bedömning. Metoderna för dessa bedömningar beskrivs i korthet i avsnitt 2.5.1 respektive 2.5.3, eftersom de används på flera ställen i rapportens resultatredovisning. För övriga skattefel beskrivs metoderna i stället i anslutning till respektive skattefelsbedömning.

2.5.1 Slumpmässiga kontroller

Skatteverket har sedan 2015 (avseende beskattningsår 2014) slumpmässigt kontrollerat små och medelstora företag samt privatpersoner i syfte att förbättra underlaget för bedömning av skattefelet. På grund av covid-19-pandemin har Skatteverket inte genomfört några slumpmässiga kontroller under 2020. Detta medför att det inte finns några nya skattefelsbedömningar för små och medelstora företag samt för privatpersoner som baseras på de slumpmässiga kontrollerna.

Små och medelstora företag

För små och medelstora privata icke-finansiella företag har kontrollerna skett genom revision och begränsats till skatteslagen inkomstskatt, mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter samt egenavgifter. För att uppnå en enhetlig kontroll har ett standardiserat granskningsprogram utvecklats för dessa revisioner. Programmet omfattar de flesta förekommande områdena i företagets bokföring. Revisionerna har initialt utgått enbart ifrån företagets egen bokföring, utan tillgång till kontrollmaterial som exempelvis bankuppgifter. Om den inledande kontrollen har uppvisat brister har djupare kontroller genomförts så att problemets omfattning och storlek kunnat klarläggas. Med andra kontrollmetoder, exempelvis om revisorerna från början haft tillgång till andra uppgifter än företagets egen bokföring, hade troligen ytterligare fel kunnat upptäckas, men kontrollerna hade i sådana fall också tagit större resurser i anspråk.

Målpopulationen som kontrollerna avser har begränsats till enskilda näringsidkare och aktiebolag med en omsättning över 100 000 kronor och en lönesumma under 50 miljoner kronor. Målpopulationen omfattar cirka 533 000 aktiebolag och enskilda näringsidkare, vilket motsvarar ungefär hälften av det totala antalet aktiva företag.² Handels- och kommanditbolag, offentligt ägda företag, finansiella företag samt utländska företag har inte ingått i de slumpmässiga kontrollerna. Det uppskattade skattefelet för små och medelstora företag är ett genomsnitt av resultaten för beskattningsåren 2014–2018. Resultatet baseras på de ändringar som beslutas i revisionerna.

Resultatet från de slumpmässiga kontrollerna har även använts till att uppskatta ett skattefel för vissa grupper utanför målpopulationerna. Detta gäller för fyra olika grupper: de allra minsta aktiebolagen och enskilda näringsidkarna med en omsättning under 100 000 kronor; handels- och kommanditbolag; små och medelstora finansiella företag; samt företag som ägs av kommuner och regioner. Uppskattningen bygger på antagandet att dessa företag gör lika mycket fel i förhållande till fastställd skatt som företagen i målpopulationen. För finansiella företag och för företag som ägs av kommuner och regioner gäller skattefelsbedömningen dock endast för vissa skatteslag.

Det har inte ingått i kontrollen att beräkna de totala skattekonsekvenserna för privatpersoner som är knutna till företagen. Dock har en uppskattning gjorts av det skattefel för privatpersoner som blir en direkt konsekvens av fel- eller oredovisade löner och förmåner.

Privatpersoner

Kontrollerna av privatpersoners inkomstdeklarationer har, till skillnad från kontrollerna av små och medelstora företag, skett genom så kallade skrivbordskontroller. För att uppnå en enhetlig kontroll har ett standardiserat granskningsprogram utvecklats. Granskningsprogrammet beskriver på ett detaljerat sätt de steg som handläggarna förväntas följa vid granskning av de företeelser som täcks av kontrollen. Det innebär att

² Gäller för perioden 2014–2018. Aktiva företag definieras som att de har redovisat omsättning skilt från noll.

granskningsprogrammet beskriver hur förgranskningen ska göras och vad den därpå följande förfrågan ska innehålla.

För varje år har ett stratifierat slumpmässigt urval av privatpersoner som deklarerat annat än förtryckta uppgifter valts ut. För privatpersoner som inte ändrat de förtryckta uppgifterna bedöms kontroller med den valda kontrollmetoden inte kunna upptäcka några skattefel. För dessa personer antas det därmed inte finnas något kontrollerbart skattefel. Privatpersoner som inte lämnar in någon deklaration alls skönstaxeras av Skatteverket och den skönstaxeringen antas vara korrekt. Även i de fall då den inte är korrekt vore det svårt att med vald kontrollmetod upptäcka skattefel, eftersom den för Skatteverket tillgängliga informationen redan har legat till grund för skönstaxeringen. Därmed antas inte heller dessa privatpersoner ha något kvarstående kontrollerbart skattefel.

Det finns ett antal grupper som inte ingår i någon av målpopulationerna. Dessa är dödsbon, avlidna, koncentrerade insatser³, A-SINK och SINK-beskattade⁴, utvandrade och personer med skyddad identitet. Vidare måste storleken på deklarationsändringen överstiga en viss beloppsnivå för att deklarationen ska ingå i målpopulationen. För små belopp och dessa exkluderade grupper görs istället separata bedömningar utifrån kontrollresultaten i målpopulationerna.

2.5.2 Uppräkningsfaktorer

I cirka hälften av de slumpmässiga kontrollerna av små och medelstora företag hittas inga fel som ger upphov till beslut om förändrad skatt. När ett företag granskas inom Skatteverkets slumpkontroller följer handläggaren ett noggrant utformat granskningsprogram, vilket leder till att det är tydligt vad som granskats i företaget och hur det har granskats – och därmed vad kontrollresultaten betyder. Alla fel hittas dock inte med denna metod på grund av olika faktorer så som att det finns begränsningar i metoden, att revisorerna har olika erfarenhet samt att bolagens redovisning uppvisar olika grad av komplexitet. För att komma till rätta med denna underskattning har Skatteverket tagit fram en så kallad uppräkningsfaktor som justerar resultatet från slumpkontrollerna. På så sätt bedöms skattefelet som skulle kunna hittas i slumpkontrollerna utifrån det skattefel som faktiskt hittats.

Det finns flera metoder för att uppskatta en uppräkningsfaktor som t.ex. att variera omfattningen och djupet i de utförda kontrollerna och att analysera olika handläggares kontrollresultat. Samtliga identifierade metoder har sina brister och är dessutom ofta kostsamma. En mindre resurskrävande metod är en s.k. delfimetod vilket innebär att en grupp experter gör en kvantitativ bedömning under strukturerade former för att på så sätt nå konsensus. I detta fall är målet att fastställa en uppräkningsfaktor. Delfimetoden har tillämpats av skattemyndigheter i andra länder då metoden är relativt billig att genomföra och kan utformas för att täcka in det som man vill mäta. Nackdelen är att den bygger på individuella bedömningar och inte på direkta observationer vilket gör att resultatet är behäftat med stor osäkerhet.

Delfimetoden

Delfimetoden är en strukturerad intervjumetod som används i syfte att uppnå en samstämmig gruppbedömning med hjälp av individuella bedömningar i situationer där direkt mätbar information antingen saknas eller anses vara mycket osäker. I korthet går metoden ut på att beskriva en frågeställning där det saknas tillförlitlig information eller data, i vårt fall

³ En koncentrerad insats innebär att en viss grupp skattebetalare granskas på en eller några få enheter. Exempel på sådana grupper är sjömän och skatteverksanställda.

⁴ SINK – särskild inkomstskatt för utomlands bosatta; A-SINK – Särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl..

skattefelet, inför en grupp experter inom området för att sedan be dem besvara frågeställningen utifrån deras egen sakkännedom och erfarenhet. Avsikten med Delfimetoden är att undvika vissa fallgropar som annars ofta uppstår vid gruppbedömningar. För att säkerställa att bedömningen görs individuellt och självständigt är det av vikt att experterna inte känner till vilka andra som ingår i gruppen av experter och all kommunikation gick därför via de analytiker som ledde processen.

Mellan bedömningstillfällena får experterna återkoppling i skriftlig form av dels information som de eller någon annan expert efterfrågat eller använt sig av, dels information om hur de andra experterna svarat på frågan och hur de resonerat. Syftet är att bedömningarna över tid ska förbättras genom kunskapsutbyte av information, resonemang och antaganden. Deltagarna har uppmanats att utförligt motivera och förklara sina svar. Det är viktigt dels för möjligheten till återkoppling om hur andra har tänkt, dels för att förstå om deltagarna till synes gör samma bedömning men egentligen tänker på helt olika saker. Processen avbryts när bedömningarna konvergerat till en viss grad eller när förändringen stagnerat.

En mängd faktorer påverkade valet av experter och utformningen av enkäten. Av särskilt vikt var att expertgruppen representerade personer som har god kunskap om de slumpmässiga kontrollerna men som har olika arbetsuppgifter, för att få ett brett perspektiv på den undersökta frågan. Expertgruppen bestod av ett tiotal experter med olika bakgrund – revisorer, samordnare, programanalytiker m.fl..

Instruktionerna i enkäten var tydligt utformade och uppmuntrade till att tänka utanför sitt eget omedelbara ansvarsområde. Även bakgrundsinformation och resultaten från föregående omgångar som experterna fick under projektets gång var utformade för att undvika att påverka deras bedömningar.

Delfiprocessen bestod av fem intervjurundor i skriftlig form. I första rundan gjorde deltagarna bedömningar av hur mycket de slumpmässiga kontrollerna missar uppdelat på tre felkällor: handläggarens egenskaper, metodens utformning samt faktorer kopplade till det granskade företaget. Inför andra rundan efterfrågade deltagarna mer information om företagspopulationen då de upplevde det som lättare att göra bedömningar baserade på företagsform och storlek. I den andra rundan fick därför deltagarna göra bedömningar uppdelat på följande företag: enskilda näringsidkare, små aktiebolag, små medelstora aktiebolag och stora medelstora aktiebolag.⁵

I efterföljande rundor (3–5) fick deltagarna fortsätta ge bedömningar av skattefelet uppdelat på företagsform och storlek. I varje runda ställdes nya frågor i syfte att uppnå större samstämmighet i deltagarnas bedömningar. Till exempel fick deltagarna göra rimlighetsbedömningar där deltagarna gav sin syn på en rimlig nedre respektive övre gräns för det skattefel som en genomsnittlig slumpkontroll missar. Deltagarna fick sedan ta del av varandras rimlighetsintervall i nästföljande runda. Avsikten med dessa bedömningar var att minska osäkerheten i experternas bedömningar och öka konvergensen i bedömningar.

I den fjärde rundan ombads experterna att svara på ett antal påståenden som återspeglade experternas resonemang i tidigare rundor. För varje påstående uppmanades deltagarna svara på i vilken utsträckning de håller med om påståendet eller inte. Påståendet besvarades separat för små respektive medelstora företag.⁶ Experterna fick också ange vad de trodde var

⁵ Med små aktiebolag avsågs aktiebolag med lönesumma mellan 100 000–600 000 kr, med små medelstora aktiebolag avsågs aktiebolag med lönesumma mellan 600 000–3 000 000 kr och med stora medelstora aktiebolag avsågs aktiebolag med lönesumma över 3 000 000 kr.

⁶ Med små företag avsågs aktiebolag med lönesumma under 600 000 kr samt samtliga enskilda näringsidkare. Med medelstora företag avsågs aktiebolag med en lönesumma som överstiger 600 000 kr.

den främsta anledningen till att skattefel inte upptäckts i de slumpmässiga kontrollerna. Avsikten med denna övning var att få en bättre förståelse för hur kollegorna tänker samt få enklare överblick över de viktigaste resonemang som styrde experternas bedömningar.

I den femte och avslutande rundan återgavs bara resultat från runda fyra och experterna fick göra den slutgiltiga bedömningen.

Experternas bedömningar av det genomsnittliga skattefel som inte hittas med de slumpmässiga kontrollerna varierade under hela processen, från 900 kronor upp till 75 000 kronor. De största skillnaderna fanns i första rundan. I den sista rundan hade intervallet minskat till ett spann med en övre gräns på cirka 20 000 kronor och en lägre gräns på 1 000 kronor. Intervallet minskade successivt, men experternas bedömningar konvergerade inte fullständigt. Redan efter den fjärde rundan gjordes bedömningen att förändringen hade avstannat. Den slutgiltiga bedömningen i den femte rundan resulterade i ett genomsnittligt skattefel på 7 100 kronor, vilket innebär en genomsnittlig uppräkningsfaktor motsvarande 1,24. Experterna var eniga om att resultatet är rimligt.

Fördelat på enskild näringsverksamhet och aktiebolag uppgår det genomsnittliga skattefelet som de slumpmässiga kontrollerna inte fångar till 4 700 respektive 9 100 kronor. Det innebär en uppräkningsfaktor motsvarande 1,17 för enskilda näringsidkare och 1,27 för aktiebolag (se tabell 3).

Tabell 3 Skattefel som inte fångas av de slumpmässiga kontrollerna uppdelad på företagsform, i kronor och som andel av skattefelet baserat på resultaten från de slumpmässiga kontrollerna

Företagsformat	Genomsnittligt skattefel som inte bedöms hittas med de slumpmässiga kontrollerna (kr)	Genomsnittligt skattefel i de slumpmässiga kontrollerna (kr)	Andel av skattefelet som inte bedöms hittas vid de slumpmässiga kontrollerna
Enskilda näringsidkare	4 700	33 000	17 %
Aktiebolag	9 100	27 000	27 %
Totalt (genomsnitt)	7 100	30 000	24 %

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Skatteverkets bedömning är att även om resultatet av Delfimetoden är behäftat med stor osäkerhet ger uppräkningsfaktorn en mer korrekt bedömning av skattefelets storlek på företagsområdet än en bedömning som enbart baseras på resultat från de slumpmässiga kontrollerna.

2.5.3 Stora företag

Till skillnad från bedömningen av skattefelet för små och medelstora företag grundar sig bedömningen av skattefel för stora företag inte i en uppföljning av slumpmässiga kontroller av populationen. Anledningen till att andra metoder valts är att relevanta slumpmässiga kontroller är svåra att genomföra i denna grupp. Det beror i sin tur på att gruppen stora företag består av relativt få koncerner, som kan se mycket olika ut. Företagen är verksamma inom olika branscher, är olika stora och har olika skatterisker. För vissa skattefel i denna grupp gäller också att de typiskt sett förekommer ganska sällan, men kan vara mycket stora när de uppstår. Bolagens storlek och komplexitet gör också utredningarna avsevärt mer tidskrävande än för små och medelstora företag. Tillsammans gör dessa faktorer att slumpmässiga kontroller av stora företag blir mycket dyra att genomföra, samtidigt som resultaten statistiskt sett blir mycket osäkra. För denna grupp företag har därför andra metoder tillämpats. Dessa metoder beskrivs översiktligt tillsammans med resultaten i kapitel 3 och 4.

Gruppen stora företag är här definierad utifrån Skatteverkets organisatoriska indelning, vilket innebär att företag som ingår i en koncern där minst ett av företagen har en lönesumma om mer än 50 miljoner kronor ingår.⁷ I ett första steg begränsades populationen till svenska, icke-finansiella, privata företag. Begränsningen av populationen är gjord av i huvudsak två anledningar. För det första för att hålla populationen någorlunda homogen. Det finns anledning att anta att skattefelet i offentliga enheter och företag avviker från skattefelet i företag med privata ägare, och detsamma gäller i viss utsträckning för finansiella och utländska företag. Den andra anledningen är att denna begränsning motsvarar populationen i de slumpmässiga kontrollerna av små och medelstora företag, där finansiella, offentliga och utländska företag och enheter inte heller ingår.

I en separat analys har skattefelet för arbetsgivaravgiften för stora finansiella företag bedömts utifrån resultaten för övriga stora företag. Bedömningen baseras på antagande att stora finansiella företag gör samma andel fel som övriga stora företag.

2.5.4 Kommuner, regioner och statliga myndigheter

Skattefelsbedömningen för kommuner, regioner och statliga myndigheter görs för arbetsgivaravgifter. Bedömningen baseras på information från en viss typ av riskbaserade kontroller. I de utvalda kontrollerna har hela enheten och ett flertal olika skatteslag granskats. Denna typ av helhetskontroller antas inte i lika stor utsträckning väljas utifrån ett riskurval jämfört med andra mer specifika riskbaserade kontroller där exempelvis endast ett skatteslag granskas. Helhetskontrollerna kan därför antas vara mer representativa än de andra kontrollerna och kan utgöra en bra grund för att bedöma skattefelet för gruppen kommuner, regioner och statliga myndigheter. I den mån de kontrollerade enheterna gör mer fel än icke-kontrollerade enheter kommer det skattefel som uppskattas baserat på dessa kontroller att utgöra en överskattning.

Av kontrollerna framgår att skattefelen avseende arbetsgivaravgift uteslutande gäller fel som uppkommit vid förmåner till anställda. Bedömningen av skattefelet för arbetsgivaravgiften baseras därför på andelen fel som upptäckts vid kontrollerna relativt de redovisade förmånerna i de granskade enheterna. Bedömningen av skattefelet för arbetsgivaravgiften baseras slutligen på antagande att kommuner, regioner och statliga myndigheter gör lika mycket fel i förhållande till redovisade förmåner som de granskade offentliga enheterna gör.

3 Skatt på fysiska personers förvärvsinkomster

Det kontrollerbara skattefelet för skatt på fysiska personers förvärvsinkomst bedöms för två huvudgrupper: inkomstskatt för inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet samt arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Hänsyn har tagits till att Skatteverkets slumpmässiga kontroller av små och medelstora företag inte fångar alla skattefel som företagen gör och som skulle kunna ha fångats med andra kontrollmetoder. Bedömningen inkluderar därmed en justering av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna med de uppräkningsfaktorer som presenteras i avsnitt 2.5.2. Uppräkningsfaktorerna antas vara 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare.

3.1 Inkomstskatt för inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet

Totalt bedöms det kontrollerbara skattefelet för inkomst av tjänst och näringsverksamhet för privatpersoner uppgå till 12,0 miljarder kronor årligen under perioden 2014–2018, vilket

⁷ Från och med beskattningsår 2018 gäller lönesumma 75 miljoner kronor.

utgör ungefär 1,5 procent av den fastställda skatten. Resultatet bygger på flera olika skattefelsbedömningar.

Det skattefel som härrör från felaktiga avdrag vid inkomst av tjänst bedöms uppgå till 2,9 miljarder kronor varav kvinnor står för 1,0 miljarder och män för 1,9 miljarder kronor. Om Skatteverket skulle kontrollera och rätta alla privatpersoners inkomstdeklarationer motsvarar detta en ökning av fastställd inkomstskatt av tjänst för privatpersoner med 0,4 procent (0,3 procent för kvinnor och 0,4 procent för män, uttryckt som andel av respektive grupps fastställda skatt). Av de undersökta felorsakerna är felaktiga avdrag för resor till och från arbetet den företeelse som utgör störst andel av det kontrollerbara skattefelet. Den står för cirka 80 procent av det kontrollerbara skattefelet avseende avdrag för inkomst av tjänst.

Utöver det skattefel som uppskattats från de slumpmässiga kontrollerna av privatpersoner, bedöms även skattekonsekvenserna för fel- eller oredovisade löner och förmåner. Dessa fel framkommer sällan vid kontroller av de anställdas deklarationer, utan upptäcks vid kontroller av arbetsgivarna. Bedömning av konsekvenserna har utgångspunkt i de fel som ligger till grund för arbetsgivaravgiftsfelen (se i avsnitt 3.2). Felet uppskattas till 5,1 miljarder kronor för anställda i små och medelstora företag, till 0,2 miljarder kronor för anställda i stora företag och till 0,01 miljarder kronor för anställda i kommuner, regioner och statliga myndigheter. Totalt uppgår dessa skattekonsekvenser till 5,3 miljarder kronor.

Ytterligare en källa till skattefel i inkomstlagen tjänst uppstår hos enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. I dessa fall beskattas allt överskott i verksamheterna som inkomst av näringsverksamhet. Skattefelen har bedömts till 3,4 miljarder kronor för enskilda näringsidkare och till 0,5 miljarder kronor för ägare till handelsbolag.

Skattefel i inkomstlagen tjänst som härrör från felaktigt redovisade löner och förmåner bland utländska och statligt ägda företag ingår inte i bedömningen. Detsamma gäller de delar av skattefelet som är svåra att upptäcka genom deklarationskontroller, exempelvis svartarbete utan kvitto. Resultaten redovisas i tabell 4. I avsnitt 3.1.1 till 3.1.3 finns bedömningarna presenterade i mer detalj.

Tabell 4 Bedömning av årligt, kontrollerbart skattefel för inkomst av tjänst och näringsverksamhet, 2014–2018

	Skattefel (mdkr)	Andel av fastställd skatt ¹⁾	Skattefelets andel av fastställd skatt från respektive inkomstkälla
Inkomst av näringsverksamhet²⁾	3,9	0,5	24,6
varav enskild näringsverksamhet	3,4	0,4	24,6
varav handelsbolag (fysiska personers andel)	0,5	0,1	24,5
Inkomst av tjänst	5,3	0,7	1,1
varav skattekonsekvens för anställda i kommuner, regioner och statliga myndigheter	0,01	0,0%	0,01%
varav skattekonsekvenser för anställda i stora företag ³⁾	0,2	0,02 %	0,1
varav skattekonsekvens för anställda i små och medelstora företag ²⁾	5,1)	0,7 %	3,2
Felaktiga avdrag för inkomst av tjänst i inkomstdeklaration 1⁴⁾	2,9	0,4 %	0,4 %
varav för kvinnor ⁴⁾	1,0	0,1 %	0,3 %
varav för män ⁴⁾	1,9	0,2 %	0,4 %
Totalt	12,0	1,5 %	1,5 %

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig fastställd skatt från inkomst av tjänst och näringsverksamhet deklarerad i inkomstdeklaration 1.

Not 2) Bedömning inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare och fysiska personers andel i handelsbolag.

Not 3) Avser anställda i privata, inhemska företag som ingår i koncern med minst ett företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor.

Not 4) Skattefelet har justerats så att det relativa skattefelet som bedömts för 2016–2018 i tabell 6 också antas gälla under perioden 2014–2018.

3.1.1 Inkomst av näringsverksamhet

Det kontrollerbara skattefelet avseende inkomstskatt för enskilda näringsidkare uppskattas med hjälp av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Resultaten justeras med uppräkningsfaktorn för enskilda näringsidkare som bedöms vara 1,17 för att justera för fel som de slumpmässiga kontrollerna inte hittar (se avsnitt 2.5.2). För slumpkontrollernas målpopulation bedöms skattefelet uppgå till i genomsnitt 3,0 miljarder kronor för perioden 2014–2018. Det genomsnittliga skattefelet per näringsidkare uppskattas till 12 800 kronor. Skattefelet kan sättas i relation till den fastställda inkomstskatten för de enskilda näringsidkare som tillhör målpopulationen, som för beskattningsåren 2014–2018 uppgick till i genomsnitt 12,1 miljarder kronor. Det innebär att den fastställda inkomstskatten för målpopulationen skulle öka med 24,6 procent om Skatteverket hade haft möjlighet att kontrollera samtliga näringsidkare i målpopulationen.

Tabell 5 Bedömning av årligt kontrollerbart inkomstskattefel, för enskilda näringsidkare, 2014–2018

Population	Genomsnittligt skattefel, kr	Population, antal	Total skattefel, mdkr	Fastställd skatt, mdkr	Andel skattefel av fastställd skatt för respektive population ¹⁾ , procent
Enskild näringsverksamhet²⁾	6 500	520 400	3,4	13,8	24,6
<i>varav målpopulation</i>	12 800	233 200	3,0	12,1	24,6
<i>varav ej målpopulation</i>	1 500	287 200	0,4	1,7	24,7
Handels- och kommanditbolag²⁾	14 700	32 000	0,5	1,9	24,5
Totalt	-	-	3,9	15,7	24,6

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig skatt från inkomst av näringsverksamhet för aktuell population 2014-2018.

Not 2) Bedömning inkluderar en uppräknig av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn för enskild näringsverksamhet samt handelsbolag och kommanditbolag är 1,17.

I slumpkontrollernas målpopulation ingår inte de allra minsta, aktiva enskilda näringsidkarna, med en omsättning under 100 000 kronor under det aktuella beskattningsåret, och inte heller vissa andra mindre grupper.⁸ Skattefelet för inkomster från dessa näringsverksamheter får därför bedömas på annan grund. Detsamma gäller fysiska personers inkomster från handels- och kommanditbolag. För samtliga dessa inkomster bedöms skattefelet i stället genom att skattefelet varje år antas vara lika stort i förhållande till deras fastställda skatt, som det är för målpopulationen i slumpkontrollen av de enskilda näringsidkarna under samma år.

För de enskilda näringsidkare som inte ingår i slumpkontrollernas målpopulation uppskattas det kontrollerbara skattefelet på detta sätt till 0,4 miljarder kronor årligen. Skattefelet för inkomster från handels- och kommanditbolag bedöms på samma sätt till 0,5 miljarder kronor.

Utifrån detta bedöms det kontrollerbara inkomstskattefelet för enskilda näringsidkare och fysiska personers inkomster från handels- och kommanditbolag uppgå till 3,9 miljarder kronor, vilket uppskattas till omkring 24,6 procent av populationernas inkomstskatt.

3.1.2 Inkomst av tjänst

Vid den slumpmässiga granskningen av små och medelstora företag upptäckts fel- eller oredovisade löner och förmåner. Som en direkt konsekvens av detta förändras också inkomstskatten för anställda och ägare vars löner eller förmåner blivit felredovisade. Det inkomstskattefel som uppstår på grund av detta har bedömts som värdet av de felaktiga lönerna och förmånerna multiplicerat med den genomsnittliga marginalskatten i Sverige under respektive år. Konsekvenserna bedöms således med utgångspunkt i de fel som ligger till grund för arbetsgivaravgiftsfelen i avsnitt 3.2. Det på detta sätt kontrollerbara skattefelet har bedömts till i genomsnitt 5,1 miljarder kronor för åren 2014–2018. Motsvarande beräkning har gjorts utifrån bedömningen av arbetsgivaravgiftsfelen för stora företag och för kommuner, regioner och statliga myndigheter, vilket resulterar i ett bedömt skattefel för anställda i stora företag om 0,2 miljarder kronor och för kommuner, regioner och statliga myndigheter till 0,01 miljarder kronor för åren 2014-2018.

3.1.3 Felaktiga avdrag för kostnader i tjänst

Avdrag för kostnader i tjänst redovisas i inkomstdeklaration 1. Skattefelet som uppstår på grund av felaktiga avdragsyrkanden har bedömts med utgångspunkt i slumpkontroller av privatpersoners inkomstdeklarationer. Avdragen har delats in i fyra olika kategorier: resor till

⁸ Dessa grupper kontrolleras inom ramen för andra insatser.

och från arbetet; dubbel bosättning, tillfälligt arbete och hemresor; tjänsteresor samt övriga utgifter. Skattefelet är bedömt för slumpkontrollernas målpopulation utifrån kontrollresultaten. Deklarationer där avdragen legat under vissa storleksgränser har dock inte granskats i slumpkontrollerna, och detsamma gäller vissa andra grupper av deklarerade avdrag, exempelvis dödsbon. För dessa grupper antas i stället att det kontrollerbara skattefelet är lika stort i förhållande till skatteeffekten på respektive grupps avdrag som det är i slumpkontrollernas målpopulation. Resultaten från bedömningarna finns presenterade i tabell 6.

Tabell 6 Uppskattning av årligt kontrollerbart inkomstskattefel för avdrag i inkomstslaget tjänst, 2016–2018

Population	Totalt skattefel (mdkr)	Skattefel som andel av fastställd skatt	Genomsnittligt skattefel (kr)	Antal i population	Skattefel som andel av avdragen skatt ¹⁾
Resor till och från arbetet	2,4	0,3 %	2 700	908 000	44 %
varav målpopulation	2,3	0,3 %	3 400	693 000	-
varav ej målpopulation	0,1	0,0%	500	215 000	-
Dubbel bosättning, tillfälligt arbete och hemresor	0,3	0,0 %	4 600	67 000	33 %
varav målpopulation	0,3	0,0 %	5 300	53 000	-
varav ej målpopulation	0,0	0,0 %	2 100	14 000	-
Tjänsteresor	0,2	0,0 %	3 700	42 000	54 %
varav målpopulation	0,1	0,0 %	5 100	28 000	-
varav ej målpopulation	0,0	0,0 %	900	14 000	-
Övriga utgifter	0,1	0,0 %	3 200	36 000	55 %
varav målpopulation	0,1	0,0 %	5 300	19 000	-
varav ej målpopulation	0,0	0,0 %	700	17 000	-
Totalt skattefel avdrag	3,0	0,4 %	-	-	-

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Avser andelen felaktiga avdrag som andel av värdet av de totala avdragen inom respektive avdragstyp.

Avdrag för resor till och från arbetet utgör merparten av det kontrollerbara skattefelet för felaktiga avdrag för kostnader i tjänst – 2,4 miljarder kronor eller cirka 80 procent av de felaktiga avdragen. Av denna siffra står kvinnor för 0,9 miljarder kronor och män för 1,6 miljarder kronor. Det genomsnittliga skattefelet uppgår till omkring 2 700 kronor, vilket inte sticker ut i förhållande till övriga avdragstyper. Det stora antalet avdrag gör emellertid att bidraget till skattefelet blir stort.

Det kontrollerbara skattefelet för avdrag för tjänsteresor uppskattas till 0,2 miljarder kronor, varav kvinnor står för 0,04 miljarder och män för 0,1 miljarder kronor. Avdraget är relativt sällsynt och under treårsperioden yrkade i genomsnitt endast 42 000 personer per år avdrag för tjänsteresor.

Avseende avdrag för tillfälligt arbete och hemresor uppskattas det kontrollerbara skattefelet till 0,3 miljarder kronor, varav kvinnor står för 0,1 miljarder kronor och män för 0,2 miljarder kronor. Antalet avdrag för företeelsen har stadigt minskat, från 74 000 avdrag när de slumpmässiga kontrollerna inleddes 2014 till 65 000 avdrag under 2018.

Skattefelet för avdrag för övriga utgifter utmärker sig något från de andra avdragstyperna genom att över 90 procent av de kontrollerade avdragen till någon del är felaktiga. Det genomsnittliga skattefelet på 3 200 kronor är däremot av samma storleksordning som för övriga avdrag, och antalet yrkade avdrag är ungefär lika många som antalet avdrag för tjänsteresor. Eftersom avdragen är relativt få och inte särskilt stora uppskattas det kontrollerbara skattefelet endast till 0,1 miljarder.

3.2 Arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Det kontrollerbara skattefelet för arbetsgivaravgifter och egenavgifter har bedömts för alla inhemska företag förutom de statligt ägda företagen. För de undersökta grupperna bedöms det kontrollerbara skattefelet för arbetsgivar- och egenavgifter uppgå till 7,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,6 procent av de fastställda arbetsgivar- och egenavgifterna för populationerna. För inhemska små och medelstora företag baseras bedömningarna på slumpkontroller inklusive en bedömning av det skattefel som de slumpmässiga kontrollerna inte hittar (se avsnitt 2.5.1). Skattefelet för denna grupp bedöms uppgå till 7,5 miljarder kronor. Skattefel avseende arbetsgivaravgifter utgör 4,6 miljarder kronor medan resterande 2,9 miljarder kronor är hänförliga till skattefel avseende egenavgifter. För privata inhemska stora företag bedöms det kontrollerbara arbetsgivaravgiftsfelet till omkring 150 miljoner kronor årligen, vilket motsvarar 0,03 procent av fastställd skatt för de bedömda populationerna. Skattefelet för arbetsgivaravgift för kommuner, regioner och statliga myndigheter bedöms uppgå till 9 miljoner kronor och utgör därmed det lägsta skattefelet både till belopp och i procent av fastställd skatt.

Tabell 7 Bedömning av årligt kontrollerbart skattefel för arbetsgivaravgift och egenavgift, 2014–2018

	Skattefel mdkr	Andel av fastställd skatt ¹⁾	Skattefelets andel av respektive aktörs fastställda skatt
Arbetsgivaravgifter	4,7	0,9 %	1,0 %
<i>varav stora företag²⁾</i>	0,1	0,03 %	0,1 %
<i>varav kommuner, regioner och statliga myndigheter</i>	0,01	0,0 %	0,01 %
<i>varav små och medelstora aktieföretag³⁾</i>	4,4	0,9 %	2,9 %
<i>varav enskild näringsverksamhet³⁾</i>	0,1	0,02 %	2,6 %
<i>varav handelsbolag³⁾</i>	0,1	0,01 %	2,9 %
Egenavgifter, varav	2,9	0,6 %	29,1 %
<i>varav enskilda näringsidkare³⁾</i>	2,5	0,5 %	29,2 %
<i>varav handelsbolag (fysiska personers andel)³⁾</i>	0,4	0,1 %	29,0 %
Totalt	7,7	1,6 %	1,6 %⁴⁾

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig arbetsgivaravgift och egenavgift för samtliga företag som ingår i de i tabellen bedömda populationerna.

Not 2) Avser privata inhemska företag som ingår i koncern med minst ett företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor.

Not 3) Avser inhemska företag som *inte* ingår i koncern med något företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor. Bedömning inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktieföretag och 1,17 för enskilda näringsidkare. För handelsbolag är uppräkningsfaktorn beräknad utifrån skattefelets andel mellan fysiska och juridiska personer och uppgår till 1,24.

Not 4)

Not 4) Avser andel av fastställda arbetsgivaravgifter respektive egenavgifter för samtliga undersökta populationer.

3.2.1 Arbetsgivaravgifter

Arbetsgivaravgifter betalas av alla arbetsgivare vid ersättning för arbete. Det årliga, kontrollerbara skattefelet för arbetsgivaravgiften bedöms uppgå till cirka 4,7 miljarder kronor i genomsnitt per år för åren 2014–2018. Siffran avser inhemska företag exklusive statligt ägda företag. Även kommuner, regioner och statliga myndigheter ingår i bedömningen.

Stora företag

Arbetsgivaravgiftsfelet för stora, privata, inhemska företag har bedömts uppgå till 150 miljoner kronor årligen för perioden 2014–2018. Den fastställda arbetsgivaravgiften för denna grupp företag var under perioden i genomsnitt drygt 180 miljarder kronor per år, vilket innebär att skattefelet som andel av fastställd skatt utgör mindre än 0,1 procent av arbetsgivaravgifterna.

Den samlade bedömningen har sin grund i flera olika uppskattningar, där olika metoder använts. För de icke-finansiella företagen består huvudmetoden i en extrapolering av resultaten avseende arbetsgivaravgifter från de slumpmässiga kontrollerna av små och medelstora företag. I extrapoleringen har resultaten först rensats från sådana fel som i stort sett endast kan antas förekomma bland små och medelstora företag. De kvarstående felen har sedan legat till grund för en prediktionsmodell där både sannolikheten för att ett företag ska göra fel och storleken på felet antagits bero på storleken på företagets totala lönekostnader. Modellen har sedan använts för att skatta sannolikheten för fel och storleken på felet (förutsatt att ett fel har begåtts) för hela populationen av stora företag.

Bedömningen utifrån prediktionsmodellen är osäker, och stämmer endast om de underliggande antagandena om arbetsgivarfelet är korrekta. Resultaten har därför jämförts med andra informationskällor. I huvudsak har detta skett genom jämförelser med sådana skattekontroller som genomförs i Skatteverkets ordinarie verksamhet. Med hänsyn till den sekretess som omger Skatteverkets kontrollverksamhet kan någon detaljerad beskrivning av dessa kontroller inte ges. Gemensamt för dessa informationskällor är emellertid att de gällt granskning av delpopulationer bland stora företag, där riskinslaget i urvalsmetodiken för vilka företag som granskats varit relativt litet. Resultaten från dessa kontroller ligger i linje med vad som framkom vid extrapoleringen av resultaten från slumpkontrollerna, men resultaten är förstås inte helt identiska. Därmed görs bedömningen att resultaten från extrapoleringen är den mest representativa för det verkliga läget.

Skattefelet för stora finansiella företag bedöms endast för arbetsgivaravgiften. Bedömning av detta skattefel uppskattas utifrån antagandet att stora finansiella bolag gör samma andel fel som övriga bedömda stora bolag.

Små och medelstora företag

Det kontrollerbara skattefelet avseende arbetsgivaravgifter för små och medelstora företag har bedömts med utgångspunkt i slumpkontroller av aktiebolag och enskild näringsverksamhet. Resultaten från de slumpmässiga kontrollerna är justerade med uppräkningsfaktorerna 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare. För handelsbolag har en genomsnittlig uppräkningsfaktor beräknats utifrån skattefelets fördelning mellan fysiska och juridiska personer och uppgår till 1,24. Skattefelet avser endast de arbetsgivarregistrerade företagen i slumpkontrollerna. Av samtliga aktiebolag som omfattas av slumpkontrollen var 87 procent registrerade som arbetsgivare. Motsvarande siffra för enskild näringsverksamhet var endast 19 procent.

Baserat på resultatet av de slumpmässiga kontrollerna uppskattas det kontrollerbara arbetsgivaravgiftsfelet till 4,2 miljarder kronor i genomsnitt per år för perioden 2014–2018 för de aktiebolag som ingått i slumpkontrollernas målpopulation, se tabell 8. Det kontrollerbara arbetsgivaravgiftsfelet för enskilda näringsidkare med anställda bedöms på samma sätt till i genomsnitt 0,1 miljarder kronor per år under samma period. Det betydligt mindre felet bland enskilda näringsidkare beror på att dessa i mindre utsträckning har anställda. I relativa termer är skattefelet större bland enskilda näringsidkare och motsvarar 3,1 procent av de fastställda arbetsgivaravgifterna för enskilda näringsidkare. Motsvarande andel bland aktiebolag uppskattas till 2,6 procent.

Det finns både aktiebolag och enskilda näringsverksamheter som inte ingått i målpopulationerna, främst på grund av att slumpkontrollerna har haft en nedre omsättningsgräns för granskning. Handels- och kommanditbolag, finansiella företag och företag som ägs av kommuner och regioner har inte heller ingått i undersökningen. För aktiebolag som inte ingått i målpopulationen har skattefelet i stället bedömts genom

antagandet att de varje år har lika stora skattefel i förhållande till sina fastställda arbetsgivaravgifter som de undersökta aktiebolagen i målpopulationen. Enskilda näringsverksamheter, handels- och kommanditbolag som inte ingått i målpopulationen har i stället antagits ha samma fel i förhållande till sin fastställda skatt som de enskilda näringsverksamheter som ingått i målpopulationen. Det totala skattefelet för aktiebolag och enskilda näringsverksamheter påverkas marginellt av dessa bedömningar. Det kontrollerbara arbetsgivaravgiftsfelet för handels- och kommanditbolag bedöms uppgå till 0,1 miljarder kronor.

Totalt bedöms det kontrollerbara felet för arbetsgivaravgiften för små och medelstora företag till 4,4 miljarder kronor årligen, eller 2,9 procent av de fastställda arbetsgivaravgifterna, under perioden 2014–2018.

Tabell 8 Bedömning av årligt kontrollerbart skattefel avseende arbetsgivaravgifter för små och medelstora företag, 2014-2018

Population	Genomsnittligt skattefel (kr)	Population (antal)	Totalt skattefel (mdkr)	Fastställd skatt (mdkr)	Andel skattefel av fastställd skatt (%) ¹⁾
Små och medelstora aktiebolag²⁾³⁾	15 300	290 900	4,4	151,5	2,9
<i>varav målpopulation</i>	16 200	259 400	4,2	136,6	3,1
<i>varav ej målpopulation</i>					
- <i>företag med omsättning under 100 000 kronor</i>	3 200	29 100	0,1	3,1	3,1
- <i>finansiella företag</i>	79 100	1 200	0,1	3,1	3,0
- <i>kommun och regionägda företag</i>	39 100	1 100	0,04	8,7	0,5
Enskild näringsverksamhet³⁾	1 400	52 000	0,1	2,9	2,6
<i>varav målpopulation</i>	1 700	43 800	0,1	2,8	2,6
<i>varav ej målpopulation</i>	300	8 200	0,0	0,1	1,6
Handels- och kommanditbolag³⁾	5 100	13 500	0,1	2,4	2,9
Totalt	-	-	4,6	157,0	2,9

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig arbetsgivaravgift för samtliga företag som ingår i de i tabellen bedömda populationerna 2014-2018.

Not 2) Avser inhemska företag som *inte* ingår i koncern med något företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor. Bedömning inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare. För handelsbolag är uppräkningsfaktorn beräknad utifrån skattefelets andel mellan fysiska och juridiska personer och uppgår till 1,24.

3.2.2 Egenavgifter

Inkomst av näringsverksamhet från enskild näringsverksamhet och fysiska personers inkomster från handels- och kommanditbolag är belagda med egenavgifter. Det kontrollerbara skattefelet avseende egenavgifter har bedömts baserat på resultatet av slumpmässiga kontroller av enskilda näringsidkare. Resultaten från de slumpmässiga kontrollerna är justerade med uppskalningsfaktorn 1,17 för enskilda näringsidkare och handelsbolags- och kommanditbolag. I målpopulationen för kontrollerna har enskilda näringsidkare med omsättning över 100 000 kronor under det aktuella beskattningsåret ingått. Det kontrollerbara skattefelet för dessa bedöms till 2,3 miljarder kronor årligen under perioden 2014–2018, och motsvarar 29,2 procent av de fastställda egenavgifterna för dessa företag.

För både privatpersoners inkomster från handels- och kommanditbolag samt enskilda näringsverksamheter som inte ingår i den undersökta målpopulationen antas att skattefelet är lika stort i förhållande till fastställd skatt som för de undersökta enskilda

näringsverksamheterna i målpopulationen. Utifrån detta uppskattas det kontrollerbara egenavgiftsfelet för små enskilda näringsverksamheter samt handels- och kommanditbolag till 0,3 respektive 0,4 miljarder kronor årligen under perioden 2014–2018.

Totalt bedöms det kontrollerbara skattefelet avseende egenavgifter till 2,9 miljarder kronor årligen under perioden 2014–2018, vilket utgör 29,1 procent av de fastställda egenavgifterna. I förhållande till skattefelet för arbetsgivaravgifter framstår siffran som hög. Detta kan förklaras med att enskilda näringsverksamheter i allmänhet är mycket små företag, och en stor del av felet rör privata kostnader som tagits upp i verksamheten.

Tabell 9 Bedömning av årligt kontrollerbart skattefel avseende egenavgifter för enskilda näringsidkare och fysiska personer som äger handels- eller kommanditbolag, 2014-2018

Inkomstkälla	Genomsnittligt skattefel (kr)	Population, antal	Total skattefel (mdkr)	Fastställd skatt (mdkr)	Andel skattefel av fastställd skatt för varje population (%) ¹⁾
Enskild näringsverksamhet²⁾	4 900	520 400	2,5	8,7	29,2
<i>varav målpopulation</i>	9 700	233 200	2,3	7,7	29,2
<i>varav ej målpopulation</i>					
- <i>Företag med omsättning under 100 000 kronor</i>	1 000	287 200	0,3	1,0	28,9
Handels- och kommanditbolag²⁾	11 300	32 000	0,4	1,2	29,0
Totalt	-	-	2,9	10,0	29,1

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Anm. Skattefelet som andel av fastställd skatt, som använts för att bedöma skattefelet för ej undersökta populationer, kan skilja sig åt mellan populationerna eftersom populationer och andelar varit olika stora under olika år.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig egenavgift för enskilda näringsidkare respektive fysiska personers andel av handels- och kommanditbolag, 2014–2018.

Not 2) Bedömning inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,17 för enskilda näringsverksamhet samt handelsbolags- och kommanditbolag.

4 Skatt på kapital och egendom

Det kontrollerbara skattefelet för skatt på kapital och egendom har bedömts för bolagsskatten och för skatten på fysiska personers inkomst av kapital. Skattefelets storlek och detaljer om felet för dessa skatter presenteras nedan.

4.1 Skatt på fysiska personers inkomst av kapital

Bedömningen av skattefelet för fysiska personers skatt på inkomst av kapital härrör från två källor: dels resultat från de slumpmässiga kontrollerna som omfattar delar av inkomsten av kapital inom landet och dels en top-down beräkning som uppskattar skattefelet som härrör från avkastning på utländska tillgångar som inte deklarerats. Den sistnämnda uppskattningen rör dolda tillgångar och är mycket svår att uppskatta vilket leder till osäkerhet i bedömningen av skattefelet.

Den sammanlagda bedömningen av skattefelet för privatpersoners kapitalskatt från dessa två områden är 8,0 miljarder kronor vilket motsvarar 8,6 procent av den fastställda skatten. Bedömningen utgör dock inte en heltäckande bild av skattefelet för fysiska personers skatt på inkomst av kapital. Exempelvis görs inte någon bedömning av skattefelet för områden som inte kontrollerats i slumpkontrollerna, inte heller av det skattefel som är kontrollerbart med andra metoder eller av övriga delar av det icke-kontrollerbara skattefelet som inte gäller utländska tillgångar.

Tabell 10 Bedömning av årlig skattefelet för skatt på fysiska personers inkomst av kapital, 2016–2018

	Skattefel (mdkr)	Skattefel som andel av fastställd skatt ¹⁾
Felaktiga avdrag för inkomst av kapital	3,6	3,9 %
Avkastning på utländska tillgångar ²⁾	4,4	4,7 %
Totalt	8,0	8,6 %

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Med fastställd skatt avses genomsnittlig årlig skatt för fysiska personers inkomst av kapital 2016–2018.

Not 2) Det internationella skattefelet har justerats så att det relativa skattefelet som bedömts för 2017 också antas gälla under perioden 2016–2018.

4.1.1 Felaktiga avdrag för inkomst av kapital

Avdrag i inkomstslaget kapital redovisas i inkomstdeklaration 1. Det skattefel som uppstår på grund av felaktiga avdragsyrkanden har därför bedömts med hjälp av slumpkontroller av privatpersoners inkomstdeklarationer. Avdragen har delats in i fem olika kategorier: *försäljning av värdepapper, försäljning av småhus, försäljning av bostadsrätt, försäljning av näringsfastighet och ränteutgifter.*

Kapitalinkomster under ett visst värde och för vissa mindre grupper av skattebetalare, exempelvis dödsbon, har inte ingått i slumpkontrollernas målpopulation. För dessa grupper antas skattefelet i förhållande till gruppens genomsnittliga avdrag vara detsamma som för dem som ingått i målpopulationen. Resultaten för samtliga grupper finns presenterade i tabell 11.

Av de undersökta avdragen för inkomst av kapital utgör fel vid försäljning av småhus mer än hälften (61 procent) av det kontrollerbara skattefelet. Felaktiga avdrag vid försäljning av bostadsrätt står för ytterligare 27 procent. Det genomsnittliga skattefelet i förhållande till skatteeffekten av begärt avdrag är 23 procent för försäljning av småhus respektive 33 procent för försäljning av bostadsrätt.

Totalt bedöms det kontrollerbara skattefelet avseende avdrag för inkomst av kapital till 3,6 miljarder kronor. Detta motsvarar 3,9 procent av den fastställda skatten på kapitalinkomster. Ändringarna avseende värdepapper skiljer sig från andra företeelser då de innefattar en stor andel ändringar till skattebetalarens fördel (ca 30 procent). Som en följd av detta blir det genomsnittliga ändringsbeloppet och därmed även skattefelet för hela populationen lågt. Om skattefelet istället hade definierats i absoluta termer, det vill säga om höjningar och sänkningar behandlades på samma sätt utan att tillåtas ta ut varandra, skulle skattefelet vara större.

Tabell 11 Uppskattning av årligt kontrollerbart inkomstskattefel för avdrag för inkomst av kapital, 2016–2018

Population	Totalt skattefel (mdkr)	Skattefel som andel av fastställd skatt	Genomsnittligt skattefel (kronor)	Population (antal)	Andel skattefel per företeelse ¹⁾
Försäljning av värdepapper	0,3	0,3 %	700	352 000	1 %
varav målpopulation	0,2	0,3 %	1 100	227 000	-
varav ej målpopulation	0,0		100	125 000	-
Försäljning av småhus	2,2	2,4 %	17 100	128 000	23 %
varav målpopulation	2,0	2,2 %	18 000	112 000	-
varav ej målpopulation	0,2	0,2 %	10 600	16 000	-
Försäljning av bostadsrätt	1,0	1,1 %	6 800	146 000	32 %
varav målpopulation	0,9	1,0 %	7 500	122 000	-
varav ej målpopulation	0,1	0,1 %	3 000	24 000	-
Försäljning av näringsfastighet	0,1	0,1 %	5 500	24 000	22 %
varav målpopulation	0,1	0,1%	10 900	11 000	-
varav ej målpopulation	0,0	0,0%	900	13 000	-
Ränteutgifter utan KU²	0,0	0,0 %	500	76 000	11 %
varav målpopulation	0,0	0,0 %	1 000	35 000	-
varav ej målpopulation	0,0	0,0 %	100	41 000	-
Totalt	3,6	3,9 %	-	-	-

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Avser skattefelet som andel av respektive skatteeffekt av deklarerade försäljningar/ränteavdrag.

Not 2) Avser skattefelet på ränteutgifter där kontrolluppgift från t.ex. bank saknas.

4.1.2 Avkastning på utländska tillgångar

Privatpersoners internationella skattefel definieras i denna rapport som det skattefel som uppkommer vid beskattning av privatpersoners kapitalinkomster från finansiella tillgångar i utlandet. Det internationella skattefelet betraktas ofta som svårt att kontrollera och är mycket svårt att uppskatta eftersom det beror på en rad okända parametrar som måste bedömas utifrån osäkra källor.

Skattefelet för kapitalskatt på privatpersoners tillgångar i utlandet har bedömts med utgångspunkt i en uppskattning av världens totala mängd tillgångar som hålls utomlands. Uppskattningen baseras på fyra steg:

- 1) Totala mängden finansiella tillgångar som finns utomlands, det vill säga tillgångar som finns i ett annat land än det där ägarna är skattskyldiga.
- 2) Andelen av dessa finansiella tillgångar som tillhör skattskyldiga i Sverige.
- 3) Avkastningen på de svenska finansiella tillgångarna som finns utomlands.
- 4) Andelen av avkastningen som inte har tagits upp i deklarationen och som därmed är en del av skattefelet.

I Alstadsæter m.fl. (2018) uppskattas värdet av privatpersoners totala tillgångar som hålls utomlands till 8 635 miljarder US dollar under 2014. I artikeln antas att de utländska tillgångarna fördelades mellan länder i enlighet med information från HSBC-läckan⁹ i kombination med andra källor så som till exempel statistik från Bank of International Settlements (BIS). För 2014 beräknades drygt 48 miljarder kronor ha tillhört personer som var skattskyldiga i Sverige.

⁹ En anställd på HSBC Private Bank Switzerland röjde 2007 de fullständiga interna dokumenten för 30 412 klienter till banken.

Forskarnas analys visar att på global nivå har tillgångar som hålls utomlands, som andel av hushållens globala nettoförmögenhet, legat relativt konstant på cirka 8 procent under perioden 2001–2015. Den svenska andelen var dock lägre än det globala genomsnittet och uppgick 2014 till 2,4 procent av nettoförmögenheten. För att uppskatta svenska privatpersoners tillgångar utomlands 2017 antas att andelen av de svenska hushållens finansiella nettoförmögenhet som består av tillgångar utomlands har varit konstant mellan 2014 och 2017, vilket åtminstone på global nivå har gällt under en längre period. Det innebär att i Sverige skattskyldiga privatpersoners finansiella tillgångar utomlands antas uppgå till 61,6 miljarder dollar¹⁰ vilket motsvarar 526 miljarder kronor.

Efter HSBC-läckan konstaterades att 90 – 95 procent av de skattskyldiga inte hade deklarerat de kapitalinkomster som tillgångarna genererat (Alstadsæter m.fl., 2018). Skatteverkets bedömning är att andelen korrekt deklarerade tillgångar har ökat sedan mitten av 2000-talet men det finns inga uppgifter om hur stor andelen är. I denna analys antas därför att en något större andel, 20 procent, är korrekt deklarerade i Sverige. Därmed antas att avkastningen på en kapitalstock om 421 miljarder kronor (80 procent av 61,6 miljarder dollar) av de utländska tillgångarna inte tagits upp i deklARATIONER I Sverige.

För att beräkna skattefelet som härrör från de utländska tillgångarna behöver den skattepliktiga avkastningen för tillgångarna uppskattas. Avkastningen är i hög grad beroende av vilken typ av tillgång som individen innehar i utlandet. För banktillgångar har avkastningen under en 10-årsperiod varit mycket låg i stora delar av världen. Vi bedömer att ett rimligt antagande för avkastning på banktillgångar är 1,0 procent om året. Värdeökning av aktier och andra typer av finansiella instrument har varit betydligt högre, exempelvis har den amerikanska börsen (Standard & Poor's 500 aktieindex, S&P 500) ökat med i genomsnitt drygt 8 procent årligen under perioden 2008–2018. Utöver värdeökningen för dessa aktier var den genomsnittliga utdelningen 1,8 procent för 2017. För att bedöma kapitalvinsten av en aktie behöver vi veta både när aktien köptes och när den såldes och värdeökningen däremellan. Vi följer de antaganden som görs av Canada Revenue Agency (2016) i deras skattefelsanalys, för att beräkna den realiserade kapitalvinsten av en tillgång.

- 1) Antag att tillgångarna som beräknades för 2017 har införskaffats kontinuerligt under 10 års tid med 10 procent per år (2007–2017). Antag att tillgångens värdeökning motsvarar S&P 500.
- 2) Antag sedan att 20 procent av innehavet säljs 2017.
- 3) Detta ger en realiserad kapitalvinst på 7,9 procent år 2017.
- 4) Totala avkastningen för aktier blir således 9,7 procent när även aktieutdelningen inkluderas.

Kanadas skattemyndighet antar i sina beräkningar att cirka 50 procent av de gömda tillgångarna är investerade i aktier och liknande tillgångar, cirka 25 procent i obligationer och cirka 25 procent i bankkonton. Det antas att motsvarande gäller även för svenskars tillgångar, dvs att 50 procent av svenskarnas tillgångar utomlands investeras till 9,7 procents ränta och resterande investeras till 1 procents ränta. Den genomsnittliga avkastningen summerar då till 5,4 procent.

För att bedöma skattefelet behövs även ett antagande om vilken skattesats som gäller. Privatpersoners kapitalvinster beskattas i Sverige med 30 procent. Skattesatsen kan dock påverkas av om ett skatteavtal slutits mellan Sverige och det land där tillgångarna finns. Olika skatteavtal har olika regler för hur beskattningen ska ske. De flesta svenska skatteavtal

¹⁰ Justerat för växelkursförändringar mellan 2014 och 2017.

är framförhandlade på grundval av OECD:s modellavtal som fördelar beskattningsrätten till olika typer av inkomster och anger på vilket sätt dubbelbeskattning ska undanröjas. I modellavtalet framgår att för räntor är källstatens skatteuttag begränsat till 10 procent av räntans bruttobelopp. Många avtal ger dock Sverige full beskattningsrätt för ränteinkomster, till exempel det nordiska skatteavtalet. För inkomster vid försäljning av aktier och inkomster från utdelning är reglerna mer komplicerade och beror på vilken typ av andelar i bolag som innehavaren har.

Ytterligare en faktor som påverkar den genomsnittliga skattesatsen är att kapitalvinster från utlandet kan kvittas mot kapitalförluster i Sverige. Det finns dock ingen information om var tillgångarna finns och huruvida det finns möjlighet till kvittning mot kapitalförluster. Utifrån skatteavtalens utformning bedömer vi därför att en rimlig nivå för en genomsnittlig kapitalskatt på de utländska tillgångarna är 20 procent.

Givet dessa antaganden bedöms skattefelet för kapitalskatten för svenskarnas tillgångar utomlands uppgå till 4,6 miljarder kronor 2017, vilket utgör 4,7 procent av den fastställda kapitalskatten för privatpersoner.

4.2 Bolagsskatt

Det kontrollerbara bolagsskattefelet för privata, inhemska, icke-finansiella företag uppskattas vara i genomsnitt 3,2 miljarder kronor för perioden 2014–2018. Bedömningen baseras på två olika uppskattningar utifrån olika metodik. Bedömningen av små och medelstora företag baseras på slumpkontroller för perioden 2014–2018 och presenteras i avsnitt 4.2.1. Bedömningen av stora aktiebolags bolagsskattefel avser samma period och presenteras i avsnitt 4.2.2.

Tabell 12 Bedömning av årligt skattefel avseende bolagsskatt för svenska icke-finansiella företag (ej statliga bolag). Genomsnitt för perioden 2014–2018

	Skattefel (mdkr)	Skattefelets andel av fastställd skatt ¹⁾	Skattefelets andel av respektive aktörs fastställda skatt ¹⁾
Stora företag ²⁾	2,2	2,5 %	6,3 %
Små och medelstora aktiebolag ³⁾	1,0	1,1 %	1,8 %
Totalt	3,2	3,6 %	3,6 %

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Med total fastställd skatt avses genomsnittlig årlig inkomstskatt för de företag som ingår i de i tabellen bedömda populationerna.

Not 2) Avser privata, inhemska, icke-finansiella företag som ingår i koncern med minst ett företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor.

Not 3) Avser inhemska företag som *inte* ingår i koncern med något företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor. I resultatet ingår även aktiebolagens andel av handelsbolagens resultat. Bedömning inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktiebolag.

Som framgår av tabell 12 är skattefelet för stora företag ungefär två gånger högre än för små och medelstora företag, trots att stora företag endast står för 40 procent av den fastställda bolagsskatten för de undersökta populationerna. När bolagsskattefelet jämförs mellan företagen är det dock viktigt att beakta att små och medelstora företag gör mer fel när det gäller både privata kostnader och förmåner till anställda än stora företag. Sådana fel ger höjningar av arbetsgivaravgiften för företagen, vilket i sin tur leder till ökade avdragsgilla kostnader och ett minskat bolagsskattefel. Bortses från sådana följdfel är det kvarvarande bolagsskattefelet som är hänförligt till direkta fel i den beskattningsbara vinsten hos små och medelstora företag avsevärt högre än de 1,0 miljarder kronor som rapporteras i tabellen. Skattefelet för stora företag är däremot i stort sett opåverkat vid en sådan beräkning.

Bedömningarna av det kontrollerbara bolagsskattefelet för de två grupperna beskrivs mer detaljerat i det följande avsnittet.

4.2.1 Små och medelstora företag

Det kontrollerbara bolagsskattefelet för små och medelstora företag har bedömts med utgångspunkt i slumpmässiga kontroller av små och medelstora aktiebolag. Resultaten från de slumpmässiga kontrollerna är justerade med en uppskalningsfaktor om 1,27. För de företag som ingått i målpopulationen för de slumpmässiga kontrollerna grundas bedömningen utifrån de direkta resultaten från kontrollerna. Det kontrollerbara skattefelet avseende bolagsskatt har på detta sätt bedömts till 0,8 miljarder kronor per år under perioden 2014–2018, vilket motsvarar 1,7 procent av den fastställda bolagsskatten för de berörda företagen.

Till detta tillkommer skattefel från två andra källor: dels från små och medelstora företag som inte ingick i målpopulationen (främst de med en omsättning under 100 000 kronor), dels från fel som är hänförliga till intäkter som deklarerats felaktigt i handels- och kommanditbolag som ägs av små och medelstora aktiebolag. För aktiebolag som inte ingått i målpopulationen antas skattefelet som andel av fastställd skatt vara lika stort som för aktiebolagen i målpopulationen. Detta antagande ger ett skattefel på ytterligare 0,02 miljarder kronor. Avseende skattefelet som härrör från felaktigheter i handels- och kommanditbolag som ägs av aktiebolag (och som alltså inte granskats i de slumpmässiga kontrollerna av aktiebolagen) antas att dessa gör lika stora skattefel i relation till sitt överskott som aktiebolagen i slumpkontrollen gör till sin beskattningsbara vinst. Detta antagande ger ett skattefel om 0,07 miljarder kronor årligen under perioden 2014–2018. Resultaten finns presenterade i tabell 13.

Som nämndes i inledningen till avsnitt 4.2 leder skattefel inom andra skatteslag ofta till att bolagens deklarerade överskott krymper eftersom skattekostnaderna ökar. Detta sker exempelvis när ägare tar upp privata kostnader i företaget. Faktum är att de slumpmässiga kontrollerna visar att medianen av bolagsskatteändringen bland de företag som fått en ändring är -2 100 kronor. Detta betyder att bolagsskatten har *minskat* för en majoritet av företagen med ändring i slumpkontrollen.

Tabell 13 Bedömning av årligt kontrollerbart skattefel avseende bolagsskatt för små och medelstora företag, 2014-2018

Population	Genomsnittligt skattefel (kr)	Population (antal)	Totalt skattefel (mdkr)	Fastställd skatt (mdkr)	Andel skattefel av fastställd skatt för respektive population
Aktiebolag¹⁾	2 500	356 200	0,9	53,5²⁾	1,6 %
varav målpopulation	2 800	299 900	0,8	50,6	1,7 %
varav ej målpopulation	400	54 500	0,02	1,7	1,4 %
varav kommun och regionägda företag	11 200	1 700	0,02	1,2	1,7 %
varav andel i handels- och kommanditbolag¹⁾			0,07	-	-

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Avser inhemska företag som *inte* ingår i koncern med något företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor. Bedömning inkluderar en uppräkningsfaktor av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktiebolag.

Not 2) Inkluderar 4,0 miljarder kronor som avser den skatteeffekt som överskotten i handels- och kommanditbolag ger hos ägarföretaget.

Baserat på resultatet av slumpmässiga kontroller har skattefelet uppskattats även för små och medelstora aktiebolag som inte ingår i målpopulationen. Dessa består av de aktiva företagen med en omsättning under 100 000 kr det aktuella beskattningsåret samt andra mindre grupper som exkluderats från målpopulationen. Uppskattningen bygger på antagandet att dessa företag gör lika mycket fel, per skatteslag, i förhållande till deras fastställda skatt som företagen i målpopulationen. Skattefelet uppskattas till 0,02 miljarder kronor. Skattefelet för företag som ägs av kommuner och regioner har uppskattats på samma sätt och bedöms till

0,02 miljarder kronor vilket utgör 1,7 procent av de kommun- och regionägda företagens fastställda skatt.

4.2.2 Stora företag

Bolagsskattefelet för stora företag bedöms ha varit ungefär 2,2 miljarder kronor om året under perioden 2014–2018. Populationen är begränsad till privata, svenska, icke-finansiella företag. Bedömningen grundar sig i flera olika informationskällor (se också avsnitt 2.5.3) och ska betraktas som mycket osäker.

Bolagsskattefelet för stora företag har delats upp i två olika delar som sedan uppskattas var för sig: oavsiktliga fel som beror på bristande interna rutiner i företagen och fel som beror på skatteupplägg. Med fel som beror på skatteupplägg avses sådana fel som strider mot skattereglerna och som har sin grund i arrangemang som medvetet utformats med avsikt att undvika beskattning. Skillnaden mellan de två olika typerna av fel är dock inte alltid tydlig.

Skattefelet har huvudsakligen bedömts utifrån uppföljningen av de kontroller som Skatteverket har genomfört i den ordinarie verksamheten. För att få en så rättvisande bild som möjligt av förekomsten av framför allt skatteupplägg, har kontrollerna behövt vara relativt heltäckande samtidigt som urvalet inte får ha varit alltför styrt av riskbedömningar. Därmed finns begränsningar i befintliga underlag. Resultaten är beroende av ett fåtal skattefelsobservationer eftersom sådana skatteupplägg som avses här är ovanliga jämfört med fel som beror på bristande interna rutiner. I kombination med att felen i varje enskilt fall samtidigt kan vara mycket stora blir bedömningen mycket osäker. För skatteupplägg har skattefelet bedömts till 4,8 procent av fastställd skatt. Med hänsyn till sekretessen kring Skatteverkets kontrollverksamhet kan inte någon mer detaljerad beskrivning av metoden som bedömningen grundar sig på lämnas.

Bedömningen vad gäller skattefelet som beror på bristande interna rutiner hos företagen baseras också på uppföljning av olika kontroller, bland annat på slumpmässiga kontroller av företag som ligger i gränslandet mellan att vara stora och medelstora företag (företag med en lönesumma mellan 50 och 75 miljoner kronor), men också av andra delpopulationer bland stora företag. Resultaten från flera olika informationskällor har varit i stort sett överensstämmande, och bedömningen är att skattefelet i denna del är omkring 1,5 procent av fastställd skatt. Bedömningen av bolagsskattefelet kan betraktas som något mindre osäker för den del som gäller bristande interna rutiner. Denna del av felet är emellertid relativt liten.

Totalt bedöms det kontrollerbara skattefelet avseende bolagsskatt därmed till 6,3 procent av fastställd skatt årligen under perioden 2014–2018. Den totala bolagsskatten för den bedömda populationen var under dessa år i genomsnitt 35,5 miljarder kronor per år, vilket gör att det kontrollerbara skattefelet bedöms till i genomsnitt 2,2 miljarder kronor årligen för perioden.

5 Mervärdesskatt

I detta kapitel presenteras två olika uppskattningar av det totala skattefelet för mervärdesskatten. Bedömningarna baseras på top-down beräkningar gjorda av Statistiska Centralbyrån (SCB) respektive forskningsinstitutet Center for Social and Economic Research (CASE). För att ge en mer detaljerad bild av mervärdesskattefelet redovisas även skattefelet för små och medelstora företag baserat på resultatet från de slumpmässiga kontrollerna. Den sistnämnda uppskattningen utgör endast en delmängd av det totala skattefelet. Det totala skattefelet utgår från de aggregerade ekonomiska flödena i ekonomin,

vilket bedöms ge en god helhetsbild av felet. Dessa beräkningar kan dock inte fördelas på olika aktörer på samma sätt som resultaten från skattefelkontrollerna.

Skatteverkets samlade bedömning av skattefelet för mervärdesskatten baseras på SCB:s beräkningar av mervärdesskattefelet. Bedömningar för åren 2017–2019 presenteras i tabell 14.

Tabell 14 Skatteverkets bedömning av skattefelet för mervärdesskatten

	2017	2018	2019
Mdkr	16,1	15,1	12,4
Andel av fastställd skatt	3,8 %	3,4 %	2,7 %

Källa: SCB samt Skatteverkets beräkningar.

5.1 Det totala skattefelet för mervärdesskatten

Skatteverket har inte gjort någon egen beräkning av det totala momsfelet. Den samlade bedömningen bygger i stället på beräkningar utförda av statistiska centralbyrån (SCB) samt Center for Social and Economic Research (CASE)¹¹.

5.1.1 Momsskattefelet baserat på CASE:s beräkningar

EU-kommissionen låter årligen forskningsinstitutet CASE beräkna skattefelet för mervärdesskatt (momsfelet) för EU:s medlemsländer. Beräkningarna bygger på en top-down-metod som i korthet går ut på att en teoretisk moms beräknas utifrån den konsumtion av varor och tjänster som rapporteras i nationalräkenskaperna. Den teoretiska momsintäkten jämförs sedan med den faktiska intäkten. Skillnaden mellan dessa utgör momsfelet och uttrycks i procent av den teoretiska momsen. Sverige bedömdes av CASE ha det näst lägsta momsfelet i EU år 2019 (EU kommissionen, 2021). Skattefelet beräknades till 1,4 procent av de teoretiska momsintäkterna 2019 (se tabell 15).

Tabell 15 Momsfelet som andel av de teoretiska momsintäkterna 2017 till 2019 beräknat av CASE, procent

	2017	2018	2019
Andel av fastställd skatt	3,7 %	3,3 %	1,4 %

Källa: EU-kommissionen (2021).

Definitionen av skattefelet som används av CASE avviker något från definitionen av skattefelet i regleringsbrevet och Skatteverkets definition. En del av de skatter som fastställs betalas aldrig in, varvid en så kallad uppbördsförlust uppstår. Skillnaden mellan fastställda skatter och inbetalda skatter utgörs av dessa uppbördsförluster. Skatteverkets definition av skattefelet inkluderar inte uppbördsförlusterna medan de inkluderas i CASE:s beräkningar. I Sverige är dock uppbördsförlusterna generellt sett små och skillnaden mellan resultaten från de olika skattefelsdefinitionerna är liten. CASE:s resultat presenteras även som andel av teoretisk skatt, vilket skiljer sig från övriga resultat i denna rapport som beräknas som andel av fastställd skatt.

5.1.2 Momsskattefelet baserat på SCB:s beräkningar

Statistiska centralbyrån (SCB) beräknar årligen det svenska momsskattefelet utifrån den statistik som utgör grunden för nationalräkenskaperna. Metoden skiljer sig något från CASE:s metod, men utgår från samma princip om att beräkna en teoretisk skatt utifrån ekonomiska flöden som registreras i ekonomin. SCB har tillgång till mer detaljerad statistik än CASE och kan därmed ta hänsyn till fler aspekter av skattefelet. SCB:s momsfel kan delas upp i dels ett skattefel som härrör från företag som deklarerat inkomst och moms till

¹¹ CASE:s beräkningar görs på uppdrag av Europeiska kommissionen.

Skatteverket men som gått i konkurs innan de betalat in moms, dels ett skattefel hänförligt till övriga momsfel.

Denna uppdelning gör att det går att bedöma skattefelet enligt Skatteverkets definition av skattefelet där uppbördsförlusten inte inkluderas. Tabell 16 presenterar resultaten från SCB:s beräkningar.

Tabell 16 Resultat från SCB:s beräkningar av momsskattefelet

	2017	2018	2019
Teoretisk moms (mdkr)	443,1	461,4	473,7
Inbetald moms (mdkr)	424,9	445,2	459,7
Skattefel inkl. uppbördsförlust (mdkr)	18,2	16,2	14,0
<i>varav konkursmoms (mdkr)</i>	2,1	1,1	1,5
Skattefel enligt Skatteverkets definition (mdkr)	16,1	15,1	12,4
Skattefelet som andel av teoretisk skatt	3,6 %	3,3 %	2,6 %
Skattefel som andel av fastställd skatt	3,8 %	3,4 %	2,7 %

Källa: SCB och Skatteverkets beräkningar.

5.1.3 Bedömning av skattefelet för mervärdesskatten

På grund av olikheter i metodiken som används i SCB:s respektive CASE:s beräkningar är det svårt att värdera skillnaderna i bedömningarna. Skatteverket har tidigare baserat den slutliga bedömningen av skattefelet för mervärdesskatten på ett medelvärde av de två beräkningarna. Från och med år 2020 har Skatteverket valt att främst utgå ifrån SCB:s beräkningar. CASE bedömningar har dock gjort det möjligt att sätta den slutliga bedömningen i ett europeiskt perspektiv, genom att samma metod använts för samtliga EU:s länder.

Beslutet att i huvudsak använda SCB:s beräkning grundas i att SCB har gjort en översyn både av sina beräkningar av den teoretiska skatten och av hur den används i nationalräkenskapssystemet. Detta bedöms ha förbättrat träffsäkerheten. Skatteverkets bedömning är också att SCB:s beräkningar baseras på mer disaggregerad statistik, vilket gör det möjligt att bättre ta hänsyn till de olika regler som gäller inom mervärdesskattesystemet. Vidare kan SCB:s resultat delas upp så att skattefelet kan beräknas enligt Skatteverkets definition. Det totala skattefelet för mervärdesskatten bedöms därför till 12,4 miljarder kronor för 2019, vilket motsvarar 2,7 procent av den fastställda skatten.

5.2 Kontrollerbart skattefel för små och medelstora företag

Det kontrollerbara momsskattefelet för små och medelstora företag har bedömts med utgångspunkt i de slumpkontroller som utförts på dessa. Resultaten från de slumpmässiga kontrollerna är justerade med uppräkningsfaktorerna 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare. För handelsbolag uppgår den genomsnittliga uppräkningsfaktorn utifrån skattefelets fördelning mellan fysiska och juridiska personer till 1,19. Genomsnittligt skattefel för små och medelstora företag uppskattas till 5,5 miljarder kronor per år under åren 2014–2018, se tabell 17. Detta motsvarar ett skattefel på ca 2,8 procent av den fastställda skatten för små och medelstora företag. De små och medelstora företagen delas upp i aktiebolag, enskild näringsverksamhet och handelsbolag.

Skattefelet för enskilda näringsverksamheter och aktiebolag bedöms vara 2,3 respektive 2,7 två miljarder kronor. Den fastställda skatten för enskilda näringsverksamheter är dock avsevärt lägre än aktiebolagens, vilket innebär att skattefelet som andel av fastställd skatt är betydligt högre för enskilda näringsidkare än för små och medelstora aktiebolag. Den lägre graden av regelefterlevnad bland enskilda näringsidkare kan främst förklaras av att de

enskilda näringsidkarna ofta är mindre än aktiebolagen och att det bland små företag är vanligare att privata kostnader dragits av i verksamheten. Resultaten presenteras i tabell 17 och diskuteras i mer detalj i det följande.

Tabell 17 Bedömning av årligt kontrollerbart skattefel avseende mervärdeskatt för små och medelstora företag, 2014-2018

Population	Genomsnittligt skattefel (kr)	Population (antal)	Kontrollerbart skattefel (mdkr)	Fastställd skatt (mdkr)	Andel skattefel av fastställd skatt för respektive population
Aktiebolag¹⁾	7 900	344 800	2,7	179,4	1,5 %
varav målpopulation	9 100	292 300	2,7	177,0	1,5 %
varav ej målpopulation	1 300	52 500	0,1	2,4	3,0 %
Enskild näringsverksamhet¹⁾	5 000	460 500	2,3	9,6	23,8 %
varav målpopulation	9 700	212 600	2,1	9,0	22,8 %
varav ej målpopulation	1 000	247 900	0,2	0,6	39,4 %
Handels- och kommanditbolag¹⁾	12 200	35 300	0,4	6,4	6,7 %
Totalt	6 500	840 600	5,5	195,4	2,8 %

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Avser inhemska företag som *inte* ingår i koncern med något företag med lönesumma överstigande 50 miljoner kronor. Bedömning inkluderar en uppräknig av resultaten från de slumpmässiga kontrollerna. Uppräkningsfaktorn är 1,27 för aktiebolag och 1,17 för enskilda näringsidkare. För Handels- och kommanditbolag beräknas uppräkningsfaktorn som ett genomsnitt utifrån skattefelets andel mellan fysiska respektive juridiska personer och bedöms till 1,19.

Det kontrollerbara momsfelet för små och medelstora företag har bedömts med utgångspunkt i slumpkontroller. Dessa har genomförts på både enskilda näringsidkare och aktiebolag, där 97 procent av aktiebolagen och 91 procent av de enskilda näringsidkarna varit momsregistrerade under de aktuella beskattningsåren. Med utgångspunkt i dessa kontroller har det kontrollerbara skattefelet avseende moms bedömts till 2,7 miljarder kronor för aktiebolagen och 2,1 miljarder kronor för de enskilda näringsverksamheterna i slumpkontrollernas målpopulation. Detta motsvarar skattefel om 1,5 och 22,8 procent av fastställd moms för aktiebolag respektive enskild näringsverksamhet.

Aktiebolag och enskilda näringsidkare med en omsättning understigande 100 000 kronor har inte ingått i målpopulationen i slumpkontrollerna. Detsamma gäller handels- och kommanditbolag. Bedömningen för de minsta aktiebolagen samt för handels- och kommanditbolag ägda av aktiebolag bygger i stället på antagandet om att det kontrollerbara momsskattefelet, beräknat som andel av summan av deras in- och utgående moms, varit lika stort som motsvarande fel för aktiebolagen i slumpkontrollens målpopulation. För de minsta enskilda näringsidkarna, samt för handels- och kommanditbolag ägda av fysiska personer, har motsvarande antagande gjorts med utgångspunkt i de enskilda näringsidkarna i slumpkontrollens målpopulation. På detta sätt har skattefelen för aktiebolag och enskilda näringsidkare utanför slumpkontrollernas målpopulationer bedömts till 0,1 respektive 0,2 miljarder kronor årligen under perioden 2014–2018. För handels- och kommanditbolag bedöms det kontrollerbara skattefelet till 0,4 miljarder kronor årligen för samma period.

6 Punktskatter

Skattefelet för punktskatter har bedömts för skatt på alkohol, tobak och trängsel. Skattefelet för dessa punktskatter bedöms uppgå till 1,6 miljarder kronor 2020. Detta motsvarar 5,3 procent av den fastställda skatten för de bedömda punktskatterna. Bedömningarna är dock mycket osäkra.

Tabell 18 Bedömda punktskattefel 2020, miljarder kronor

Skatteslag	Bedömt skattefel (mdkr)	Fastställd skatt (mdkr)	Skattefel som andel av fastställd skatt
Alkoholskatt	1,3	16,3	8,0%
Tobaksskatt	0,3	11,8	2,6%
Trängselskatt	0,0	2,9	0,2%
Totalt undersökta punktskatter	1,6	30,9	5,3%

Källa: Skatteverkets beräkningar.

6.1 Skatt på alkohol och tobak

Alkohol beskattas med en volymbaserad punktskatt, vars storlek beror på typen av alkohol. Cigaretter beskattas med en styckskatt per cigarett plus en procentsats av detaljhandelspriset. Moms adderas på både alkohol och tobak efter att punktskatten lagts till.

Bedömningarna av punktskattefelet för alkohol baseras på uppgifter från Monitor-projektet, som är ett projekt som syftar till att följa förändringar i alkoholkonsumtion och som drivs av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) sedan 2013.¹² Inom Monitor-projektet tillfrågas drygt 18 000 slumpmässigt utvalda personer varje år om deras alkohol- och tobakskonsumtion, samt om inköpskanalen för konsumerad alkohol och tobak. Undersökningen riktar sig till individer mellan 17 och 84 år och genomförs genom telefonintervjuer. Sedan 2020 kan undersökningen även besvaras via en enkät i mobilen. För att undvika glömskeeffekter tillfrågas intervjuobjekten om den senaste månadens konsumtion och införskaffning. CAN gör även en uppräkningsfaktor för att ta hänsyn till att självskattad konsumtion troligen underskattar den faktiska konsumtionen. Alkoholkonsumtionen räknas upp med en faktor bestämd utifrån skillnaden mellan självskattad köpt alkohol på Systembolaget och Systembolagets försäljningsstatistik.¹³

Skattefelet bedöms utifrån uppgifter om alkohol som är insmugglad, hembränd, köpt via internet och införd till Sverige i samband med resa, enligt proportionerna som ges av CAN:s intervjuundersökning. I separata beräkningar görs en bedömning av skattefelet som har sin grund i reseinförsel av alkohol till Sverige. Anledningen till att beräkningen görs separat är att det i bedömningen av reseinförd alkohol är svårt att separera laglig från olaglig införsel och inköp.

Gällande punktskattefelet för tobak redovisas enbart bedömningar för skattefelet avseende cigaretter. Detta beror på att data för snus och andra tobaksprodukter än cigaretter är bristfällig. Precis som för alkohol bedöms skattefelet avseende reseinförda cigaretter till Sverige i en separat beräkning. CAN räknar upp estimatet för cigarettkonsumtion till att motsvara den totala svenska konsumtionen, men korrigerar på liknande sätt som för alkoholkonsumtionen för att självskattad konsumtion underskattar faktisk konsumtion.

¹² Före 2013 drevs projektet av Centrum för socialvetenskaplig drogforskning på Stockholms Universitet.

¹³ Uppräkningsfaktorn tar även hänsyn till att storkonsumenter troligtvis är underrepresenterade i att svara på enkäter. För en full beskrivning av hur uppräkningsfaktorerna tas fram, se appendix i Trolldal och Åström (2021) och <https://www.can.se/app/uploads/2021/12/can-rapport-206-tobaksvanor-i-sverige-2003-2020.pdf>.

Denna korrigerings görs med hjälp av skillnaden mellan självrapporterade köp av registrerade cigaretter och registrerad beskattad försäljning av cigaretter i Sverige. Utifrån denna skillnad beräknas en kvot som används för att vikta upp självrapporterade reseinförda cigaretter och smuggelcigaretter.

Ibland gör CAN metodologiska förändringar som gör att skattefelsbedömningen förändras i jämförelse med tidigare rapporterade resultat. År 2018 ändrades till exempel frågeformuläret något gällande frågor om cigaretter. För den oregistrerade konsumtionen av alkohol och tobak infördes en ny metodik som presenterade i rapporterna för 2020 års alkohol och tobakskonsumtion. Den nya metodiken gav en något högre oregistrerad mängd alkohol och tobak jämfört med tidigare metodik. Under 2019 gjordes bedömningen både med den gamla och den nya metodiken och därmed kan skattefelet för alkohol och tobak endast jämföras mellan 2019 och 2020.

Den uteblivna punktskatten för alkohol beräknas till 1,1 miljarder kronor för 2020 om illegal reseinförsel inte inkluderas. Intäkterna från punktskatterna för alkohol uppgick 2020 till 16,3 miljarder. Detta innebär att alkoholskattefelet utgör ca 6,6 procent av fastställd alkoholskatt om skattefel som relateras till reseinförseln inte inkluderas. En viss del av reseinförseln bör dock troligen inkluderas i skattefelet eftersom reseinförsel av alkohol är tillåten för privat bruk givet vissa regler utan att den deklarerar och beläggs med alkoholskatt. I avsaknad av empirisk grund för hur stor del av reseinförseln som borde beskattas, antas att 20 procent av reseinförseln är olaglig. Punktskattefelet för alkohol för 2020 blir då 1,3 miljarder kronor, vilket motsvarar 8,0 procent av den fastställda skatten. Bedömningen av skattefelet för 2020 är lägre än bedömningen för 2019, se tabell 19. Detta beror i huvudsak på minskad reseinförsel och minskad smuggling, vilket kan vara en effekt av covid-19-pandemin.

Tabell 19 Bedömda skattefel för alkohol och tobak 2019 och 2020, miljarder kronor och som andel av fastställdskatt inom parantes

	2019 ¹⁾	2020
Alkoholskatt		
<i>exkl. reseinförsel</i>	1,6 (10,6 %)	1,1 (6,6 %)
<i>inkl. antagande om 20 % illegal reseinförseln.</i>	2,2 (14,7 %)	1,3 (8,0 %)
Tobaksskatt		
<i>exkl. reseinförsel</i>	0,2 (1,8 %)	0,3 (2,2 %)
<i>inkl. antagande om 20 % illegal reseinförseln.</i>	0,3 (2,4 %)	0,3 (2,7 %)

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Not 1) Skattefelet för 2019 skiljer sig från bedömningen som rapporterades i Skatteverkets årsredovisning för 2020. Detta beror på att CAN ändrat sin metodik från och med 2020. Resultaten för 2019 har tagits fram med både gamla och nya metodiken och i denna tabell presenteras resultaten som härrör från den nya metodiken för att möjliggöra jämförelse med 2020.

Den uteblivna punktskatten för cigaretter som smugglats in till Sverige beräknas till 0,3 miljarder kronor 2020. Punktskatteintäkterna för tobak 2020 var 11,8 miljarder vilket innebär att skattefelet som härrör från smuggling av cigaretter utgör ca 2,2 procent av fastställd tobaksskatt. På samma sätt som för alkoholskattefelet antas, i avsaknad av empiriskt underlag, att 20 procent av reseinförseln är olaglig. Det totala punktskattefelet för cigaretter, inklusive illegal reseinförsel, uppskattas därmed till 0,3 miljarder kronor, vilket motsvarar 2,7 procent av den fastställda skatten.

6.2 Trängselskatt

Trängselskatt är en avgift som tas ut för att färdas på en specifik väg vid ett speciellt tillfälle. Syftet är att minska trafiken i hårt belastade områden. Efter det så kallade Stockholmsförsöket 2006 infördes trängselskatt i Stockholm 2007. I Göteborg infördes trängselskatt 2013.

Skattefelet för trängselskatt har bedömts genom att en uppskattning av den förväntade avgiften multipliceras med antalet passager av bilar där man inte kunnat identifiera registreringsskylten. Att registreringsskylten inte kan identifieras kan både bero på medveten manipulation men också på andra faktorer. Transportstyrelsen, som samlar in denna statistik, har tidigare redovisat kategorierna var för sig. Från och med 2019 redovisas manipulerade registreringsskyltar i samma kategori som oläsbara skyltar eftersom det har varit svårt att göra åtskillnad mellan dessa. Eftersom trängselskatten varierar beroende på tidpunkt och var fordonet passerar beräknas en genomsnittlig avgift för en passage utifrån detaljerad passagestatistik för olika tidpunkter. Tabell 20 presenterar den genomsnittliga skatten per år. För 2020 framgår även hur avgiften i Stockholm skiljer sig åt mellan låg- och högsäsong.

Tabell 20 Genomsnittlig avgift 2018-2020, kr per passage

	2018	2019	2020	
			Låg-säsong	Hög-säsong
Göteborg	13,4	13,5	13,5	
Stockholm	18,9	19,0	19,3	23,3

Källa: Skatteverkets beräkningar.

Skattefelet på grund av oläsliga skyltar och manipulerade skyltar uppskattades till ca 3,5 miljoner kronor år 2020 i Stockholm. För Göteborg var motsvarande siffra ca 2,8 miljoner kronor. Totalt utgjorde skattefelet för trängselavgifter ca 6,3 miljoner kronor 2020, vilket motsvarar 0,2 procent av fastställd trängselskatt.

Tabell 21 Bedömt skattefel för trängselskatt 2018-2020, miljoner kronor

	2018	2019	2020
Göteborg	3,8	3,3	2,8
Stockholm	7,0	4,0	3,5
Total trängselskatt	10,9	7,2	6,3

Källa: Skatteverkets beräkningar.

I samband med införandet av FRAREG (registreringsskyltar med den nya teckenkombinationen, ex ABC12A) gjorde Transportstyrelsen en uppdatering av ALPR-motorn vilket även förbättrade den automatiska avläsningen. Detta ledde till att andelen registrering av oläsbara och manipulerade skyltar minskade mellan 2018 och 2019 vilket i sin tur minskade skattefelet. Skattefelet fortsatte även minska mellan 2019 och 2020, se tabell 21. Detta beror däremot på en minskning av antalet passager vilket troligtvis är en konsekvens av det minskade resandet under covid-19-pandemin.

7 Skattefelets utveckling

Regleringsbrevets återrapporteringskrav avser både skattefelets storlek och i vilken grad skattefelet har förändrats. På grund av den osäkerhet som gäller för de flesta bedömningar av skattefelets storlek som presenteras i denna rapport samt den begränsade tidsperiod som undersökts används i stället indikatorer för att beskriva utvecklingen över tid.

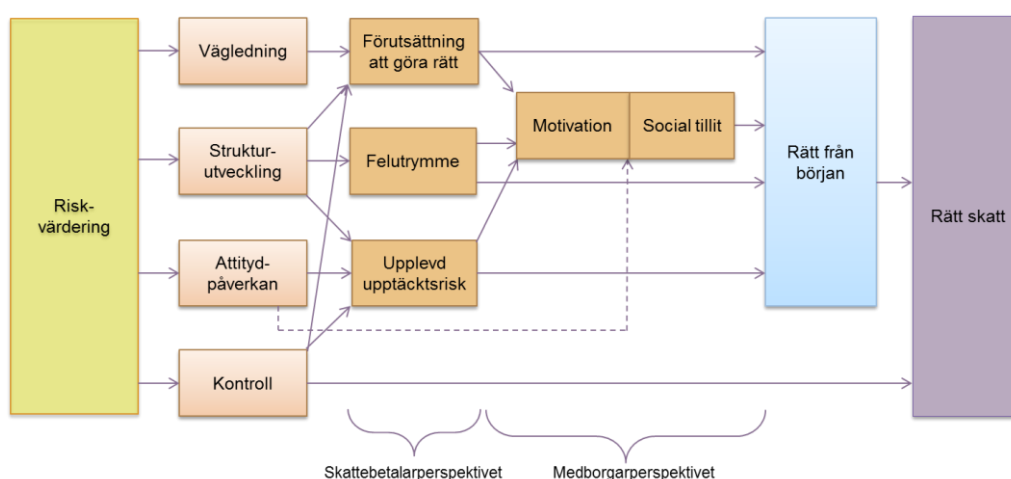
Indikatormodellen har utvecklats på Skatteverket och har använts i Skatteverkets årsredovisning sedan 2015 för att bedöma skattefelets utveckling under de tre föregående åren. I detta kapitel presenteras indikatorernas utveckling under perioden 2019–2021.

7.1 Skattefelsindikatorer

En indikator definieras som ”tecken på något” eller att ”göra något troligt” och är ett mått som kan användas i bedömningen av framgång i förhållande till uppställda mål eller policier.¹⁴ Den används när resultat inte kan mätas på ett entydigt sätt och ska ses som en indikation på att målet är uppnått eller att man är på rätt väg mot målet. Beroende på hur långt ifrån målet i effektkedjan indikatorn befinner sig, kan man lägga olika stor vikt vid måttet.

Den effektkedja som Skatteverket använder för att kunna beskriva antaganden och analysera hur olika åtgärder påverkar skattefelet är en teoretisk modell kallad skattefelsmodellen.

Figur 2 Skattefelsmodellen som effektkedja

Den beskriver mekanismerna bakom skattefelet i termer av fem skattefelsfaktorer:

- Förutsättningar att göra rätt
- Felutrymme
- Upplevd upptäcktsrisk
- Motivation
- Social tillit

De åtgärder Skatteverket kan vidta i syfte att minimera skattefelet delas i modellen in i fyra kategorier:

- Vägledning
- Strukturutveckling
- Attitydpåverkan
- Kontroll

Genom att tydliggöra samspelet mellan Skatteverkets agerande och andra faktorer i samhället beskriver modellen förutsättningarna för Skatteverkets uppdrag att ta in den beslutade skatten med så litet skattefel som möjligt. Skattefelsmodellen är inte en metod för att mäta skattefelet, utan den används för systematisk sammanställning av information som kan bidra till en bedömning av skattefelets utveckling.

¹⁴ ESV:s websida, <https://www.esv.se/statens-ekonomi/redovisning/resultatredovisning/resultatindikatorer/>.

För att bedöma skattefelets utveckling har ett antal indikatorer tagits fram. Några av dessa avser att direkt visa på bristande regelefterlevnad, och är indikatorer för själva skattefelet. Andra svarar mot de fem bakomliggande skattefelsfaktorerna i skattefelsmodellen. De indikatorer som valts kommer huvudsakligen från Skatteverkets årliga enkätundersökningar till privatpersoner och företag men bygger även till viss del på data från uppföljningen av deklareringshanteringen. Ju närmare indikatorerna speglar skattefelet och de olika skattefelsfaktorerna, desto mer träffsäker blir bedömningen av skattefelets utveckling. Vid bedömningen läggs störst vikt vid indikatorer som direkt visar på bristande regelefterlevnad, dvs som fångar skattefelets utveckling (se avsnitt 7.1.1) och lägre vikt på indikatorerna för utvecklingen av de fem bakomliggande skattefelsfaktorerna (se avsnitt 7.1.2).

7.1.1 Indikatorer för skattefelets utveckling

Skatteverket genomför årligen attitydundersökningar riktade till privatpersoner och företag. Utifrån dessa undersökningar har indikatorer för skattefelet utvecklats. En skattefelsindikator utgörs av ett medelvärde från svaren på ett antal påståenden om fuskännedom och skattemoral. Tidigare år ingick endast tre påståenden i skattefelsindikatorn, men för att spegla fler dimensioner innehåller den sedan 2020 åtta påståenden för privatpersoner och sex påståenden för företagare. Av samma anledning presenteras nu ett antal påståenden om skattefusk för sig. Påståendena presenteras i tabell 22.

Tabell 22 Påståenden i Skatteverkets årliga attitydundersökningar som används som skattefelsindikatorer

Typ av respondent	Påståenden	Ingår i indikatorn för skattefelets utveckling	Särredovisas som indikator
Privatpersoner	Jag känner personligen någon eller några som skattefuskar	X	X
	Jag känner någon som arbetat svart under det senaste året	X	X
	Jag känner någon som anlitat svart arbetskraft under det senaste året	X	X
	Jag skulle kunna tänka mig att arbeta svart eller på annat sätt fuska med skatten om jag visste att det inte skulle upptäckas. (ny)	X	
	Det är OK att folk arbetar svart. (ny)	X	
	Jag känner en moralisk plikt att hålla mig till skattereglerna. (ny)	X	
	Personer i min omgivning skulle tycka att jag gjorde fel om jag arbetade svart. (ny)	X	
	Man har rätt att chansa/testa olika avdrag i deklARATIONEN. (ny)	X	
Företag	Jag känner personligen företagare som skattefuskar	X	X
	Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag i branschen som skattefuskar	X	X
	Svarta löner förekommer ofta i vår bransch. (ny)	X	
	Jag känner en moralisk plikt att hålla mig till skattereglerna. (ny)	X	
	Man har rätt att chansa/testa i deklARATIONEN om gränsen är oklar mellan vilka kostnader som ska räknas till företaget och vilka kostnader som är privata. (ny)	X	
	Jag har förståelse för om en företagare någon gång drar av privata utgifter på företaget. (ny)	X	

Källa: Skatteverkets årliga attitydundersökningar 2019–2021.

Indikatorerna som går direkt mot skattefelet, och som är en del av de årliga attitydundersökningarna 2019–2021, presenteras i tabell 23.

Tabell 23 Indikatorer direkt mot skattefelet, procent respektive medelvärde

	Andel instämmer		
	2019	2020	2021
Privatpersoners uppfattning			
Jag känner personligen någon eller några som skattefuskar	6 %	6 %	6 %
<i>Kvinnor</i>	4 %	5 %	7 %
<i>Män</i>	8 %	8 %	5 %
Jag känner någon som arbetat svart under det senaste året	19 %	18 %	16 %
<i>Kvinnor</i>	14 %	16 %	12 %
<i>Män</i>	24 %	19 %	19 %
Jag känner någon som anlitat svart arbetskraft under det senaste året	16 %	15 %	14 %
<i>Kvinnor</i>	14 %	15 %	13 %
<i>Män</i>	19 %	14 %	16 %
Företagares uppfattning			
Jag känner personligen företagare som skattefuskar	8 %	7 %	6 %
Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag i branschen som skattefuskar	22 %	18 %	16 %
Indikator för skattefelets utveckling (medelvärde)			
Privatpersoners uppfattning ¹⁾	4,37	4,39	4,39
<i>Kvinnor¹⁾</i>	4,51	4,46	4,47
<i>Män¹⁾</i>	4,24	4,32	4,31
Företagares uppfattning ¹⁾	4,38	4,34	4,42

Källa: Skatteverket, Resultat från de årliga attitydundersökningarna 2019–2021.

Not 1) Indikatorn för skattefelets utveckling är ett medelvärde som är framräknat så att ett för Skatteverket och skattesystemet fördelaktigt resultat motsvaras av ett högt medelvärde för åtta frågor i attitydundersökningen.

Resultatet från undersökningen riktad mot privatpersoner indikerar att kännedomen om personer som arbetat svart eller anlitat svart arbetskraft har minskat mellan 2019 och 2021. Skillnaden är statistiskt säkerställd för båda påståendena. Skillnaderna mellan könen kvarstår också, där männens kännedom om svartarbete är högre än kvinnornas.

Resultaten från undersökningen riktad mot företag visar på en signifikant ökning av respondenter som upplevde illojal konkurrens och hade kännedom om skattefusk år 2021. Indikatorn för skattefelets utveckling med avseende på företag visar på en liten, men statistiskt säkerställd, förbättring relativt år 2020.

Resultatet från attitydundersökningen år 2021 antyder en positiv utveckling, dvs att det finns indikationer på att skattefelet har minskat. Detta trots det rådande läget med smittspridning av covid-19 i samhället. Covid-19-pandemin bedöms dock fortfarande påverka såväl ekonomin som människors och företags beteenden på ett sätt som inte följer tidigare mönster. Därför är det svårt att dra några definitiva slutsatser av resultaten från indikatorerna över skattefelets utveckling.

7.1.2 Indikatorer för skattefelsfaktorernas utveckling

De fem skattefelsfaktorerna (förutsättningar att göra rätt, felutrymme, upplevd upptäcktsrisk, motivation och social tillit) antas vara bakomliggande förklaringsfaktorer till skattefelet i Skatteverkets skattefelsmodell. I skattefelsmodellen ingår indikatorer för respektive skattefelsfaktor och analyser görs på treårsbasis. Några av indikatorerna bygger på uppföljningsdata från Skatteverkets verksamhet medan andra bygger på frågor från Skatteverkets årliga attitydundersökningar riktad mot privatpersoner och företag. Indikatorerna kan anta ett värde mellan 1 och 5 och är baserade på ett medelvärde av flera olika påståenden. Ju högre indikatorvärde, desto bättre är resultatet. Nedan presenteras först uppbyggnaden av de olika indikatorerna och därefter årets resultat för dessa.

Förutsättningar att göra rätt

Indikatorerna för skattefelsfaktorn *förutsättningar att göra rätt* avser att spegla hur lätt det är att göra rätt från början. Detta fångas både av mått avseende utvecklingen av olika typer av stödsystem och av mått av uppfattningar hos privatpersoner och företag om förutsättningarna att göra rätt.

Förutsättningar att göra rätt handlar dels om komplexiteten i regelverken, dels om skattebetalarnas förutsättningar att hantera denna komplexitet. En ökad komplexitet i regelverken kan motverkas genom en utveckling av systemstöden så att förutsättningarna att göra rätt inte försämras. Som mått används inlämning av e-deklarationer¹⁵, kombinerat med ett mått som ska spegla omfattningen av formella fel. Ett formellt fel kan avse att uppgifter i exempelvis en arbetsgivardeklaration oavsiktligt fyllts i felaktigt. Om e-deklarationerna innehåller en stor andel korrekta, förifyllda uppgifter krävs färre ändringar av skattebetalaren och antalet formella fel minskar.

Som indikator på förutsättningarna att göra rätt används genomsnittet av ett antal påståenden i den årliga enkätundersökningen. Påståendena presenteras i tabell 24.

Tabell 24 Påstående som ligger till grund för indikatorerna för *förutsättningar att göra rätt*

Privatpersoner	Företag
1. Det är enkelt att deklarerar.	1. Det är enkelt för företag att lämna uppgifter om olika skatter.
2. Det är enkelt att hitta på Skatteverkets webbplats.	2. De kostnader och den tid det tar för ett företag att göra rätt för sig med skatterna är rimliga.
3. Informationen på webbplatsen var tillräcklig för att lösa mina ärenden.	3. Det är lätt att få information från Skatteverket.
4. Det är enkelt att komma i kontakt med Skatteverket. (ny)	4. Det är enkelt att hitta på Skatteverkets webbplats.
5. Skatteverkets tjänstemän lyssnar på mig. (ny)	5. Informationen på webbplatsen var tillräcklig för att lösa mina ärenden.
6. Skatteverkets tjänstemän talar om hur jag kan lösa mina problem. (ny)	6. Skatteverkets tjänstemän lyssnar på mig. (ny)
7. Skatteverkets tjänstemän utgår från att jag vill göra rätt. (ny)	7. Skatteverkets tjänstemän talar om hur jag kan lösa mina problem. (ny)
8. Jag litar på att de svar jag får från Skatteverkets tjänstemän är korrekta. (ny)	8. Skatteverkets tjänstemän utgår från att jag vill göra rätt. (ny)
9. Det är enkelt att använda e-tjänster på webbplatsen. (ny)	9. Jag litar på att de svar jag får från Skatteverkets tjänstemän är korrekta. (ny)
10. Om jag har behov av hjälp kan jag med förtroende vända mig till Skatteverket. (ny)	10. Det är enkelt att använda tjänster på webbplatsen. (ny)
	11. Skatteverkets e-tjänster har fungerat när jag har behövt använda dem. (ny)
	12. Det är enkelt att komma i kontakt med Skatteverket. (ny)
	13. Skatteverket är tydliga med vilka rättigheter och skyldigheter som gäller för mitt företag. (ny)
	14. Det är enkelt att dra gränsen mellan vilka kostnader som ska räknas till företaget och vilka kostnader som är privata. (ny)
	15. Om jag har behov av hjälp kan jag med förtroende vända mig till Skatteverket. (ny)

Felutrymmet

Med *felutrymmet* avses det tekniska utrymmet i olika delar av skattesystemet för att redovisa fel underlag för beskattning. Förekomsten av tredjemansuppgifter som kan förtryckas på deklarationsblanketterna är något som minskar det tekniska utrymmet för fel. Ju högre grad av den slutliga skatten som kan fastställas utifrån förifyllda uppgifter, desto mindre är det

¹⁵ Inkomstdeklarationer, INK1, för privatpersoner och enskilda näringsidkare samt moms och arbetsgivardeklarationer.

tekniska felutrymmet och därmed också risken för skattefel. Felutrymmet påverkas också av Skatteverkets kontroller – ju fler och bättre kontroller som utförs desto mindre blir felutrymmet.

Som indikator för felutrymmet används andelen inkomstdeklarationer 1 som lämnats in utan ändring¹⁶. En potentiell svaghet i denna indikator är att det inte finns möjlighet att fånga eventuella skillnader i kontrollrutiner mellan åren.

De årliga attitydundersökningarna innehåller frågor om privatpersoners och företagens möjlighet att fuska med skatten. Resultaten bedöms dock inte vara lika tillförlitliga som andelen utan ändring och används därmed inte som indikatorer.

Upplevd upptäcktsrisk

Skattefelsfaktorn *upplevd upptäcktsrisk* handlar främst om skattebetalarnas uppfattning av risken att felaktigt deklarerade uppgifter upptäcks. Som indikatorer används resultat från de årliga enkätundersökningarna. Här beräknas genomsnittet av i vilken utsträckning de svarande instämmer i ett antal påståenden. Påståendena presenteras i tabell 25.

Tabell 25 Påståenden som utgör indikatorn för upplevd upptäcktsrisk

Privatpersoner	Företag
1. Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka om någon i min omgivning skattefuskade.	1. Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka om ett företag i min bransch skattefuskade.
2. Skatteverket är bra på att bekämpa skattefusket.	2. Skatteverket är bra på att bekämpa skattefusket bland företagen.
3. Det finns stora möjligheter för någon i min ekonomiska ställning att undanhålla inkomster.	3. Det finns stora möjligheter för företag att fuska med skatten.
4. Det finns stora möjligheter för någon i min ekonomiska ställning att göra felaktiga avdrag.	4. Om ett företag i min bransch skattefuskar och blir upptäckt blir det allvarliga konsekvenser för företaget (ny)
5. Om någon i min omgivning skattefuskar och blir upptäckt blir det allvarliga konsekvenser för personen (ny)	

Motivation

Den fjärde skattefelsfaktorn, *motivation*, avser skattebetalarnas motivation att redovisa och betala rätt skatt och mäts utifrån resultat från de årliga enkätundersökningarna. Det finns flera saker som kan påverka skattebetalarnas motivation att redovisa och betala rätt skatt och därför beräknas indikatorerna som genomsnitt av i vilken utsträckning de svarande instämmer i ett antal påståenden. Påståendena presenteras i tabell 26.

¹⁶ Andel av alla inkomstdeklarationer för fysiska personer (INK1) som saknar förtryckt näringskrävs och där den slutliga skatten fastställts utifrån de förifyllda uppgifterna utan ändringar.

Tabell 26 Påståenden som utgör indikatorn för motivation

Privatpersoner	Företag
1. Jag har blivit rättvist behandlad av Skatteverket (ny)	1. Skatteverket har behandlat mitt företag på ett rättvist sätt (ny)
2. Skatteverket behandlar alla skattebetalare på ett rättvist sätt (ny)	2. Skatteverket behandlar alla företag på ett rättvist sätt (ny)
3. I Sverige betalar alla eller nästan alla den skatt de ska (ny)	

Social tillit

Social tillit syftar på privatpersoners och företags tillit till samhällets institutioner. Indikatorerna baseras på enkätfrågor om förtroendet för Skatteverkets sätt att sköta sitt uppdrag och förtroendet för myndigheter i allmänhet. Indikatorerna motsvaras av medelvärdet av i vilken utsträckning de svarande instämmer i dessa påståenden som ställs till både privatpersoner och företag. Påståendena presenteras i tabell 27.

Tabell 27 Påståenden som utgör indikatorn för social tillit

Privatpersoner	Företag
1. Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift.	1. Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift.
2. Jag har förtroende för myndigheter i allmänhet.	2. Jag har förtroende för myndigheter i allmänhet.
3. Jag litar på de flesta människor (ny)	3. Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att hantera uppgifter som rör mitt företag (ny)
4. Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att hantera uppgifter som rör mig (ny)	

Resultat

I tabell 28 redovisas indikatorerna för respektive skattefelsfaktor. Värdet på en indikator utgörs av medelvärdet¹⁷ från svaren på de påståenden som ingår i en indikator, för privatpersoner respektive företag.

Svarsskalan för samtliga påståenden är en instämmandeskala från 1 till 5. Indikatorerna bygger på Skatteverkets årliga attitydundersökningar. För negativt formulerade påståenden, det vill säga när det önskade resultatet är att privatpersonerna eller företagen inte instämmer, har ett ”standardiserat värde” beräknats (6 minus det ursprungliga värdet), så att ett för Skatteverket och skattesystemet fördelaktigt resultat alltid motsvaras av ett högt värde.

Gällande skattefelsfaktorn *Förutsättningar att göra rätt* har andelen e-deklarationer avseende inkomstdeklaration för aktiebolag, ekonomisk förening m.fl. (INK2) ökat med ungefär 14 procentenheter. Detta till följd av att det under 2021 blivit möjligt att deklarerat med filöverföring. Blanketterna INK2R och INK2S kan således skickas in till Skatteverket digitalt från t.ex. en bokföringsbyrå, med klarmarkering.

Även för inkomstdeklaration 1, och moms-deklarationer har andelen e-deklarationer ökat under treårsperioden. Andelen formella fel avseende moms har gått ner marginellt.

¹⁷ Tidigare har medelvärdet exkluderat privatpersoner eller företag som valt att svara ”Ingen uppfattning” på ett eller flera av påståendena. Eftersom antalet påståenden utökats markant för flera av indikatorerna räknas medelvärdet nu ut så att hänsyn tas även till dessa individers svar. Värdet för de historiska indikatorerna har räknats om på samma sätt, och kan därför skilja sig åt från tidigare publicerade resultat för dessa år

Andelen förifyllda inkomstdeklarationer utan ändring ökar, vilket tyder på minskat felutrymme.

När det gäller de indikatorer för skattefelsfaktorer som baseras på enkätfrågor är utvecklingen mellan 2019 och 2021 inte statistiskt säkerställd för privatpersoner. Resultatet från undersökningen riktad mot företag visar däremot på en förbättring av samtliga indikatorer mot 2019, men det är bara indikatorn för den upplevda upptäcktsrisken som även har en statistiskt säkerställd förbättring mot 2020.

Tabell 28 Indikatorer avseende skattefelsfaktorerna

Andel/Medelvärde	2019	2020	2021
Förutsättningar att göra rätt			
Andel e-deklarationer privatpersoner	88 %	90 %	91 %
Andel e-deklarationer företag (inkomstdeklaration 1)	48 %	52 %	54 %
Andel e-deklarationer företag (inkomstdeklaration 2)	56 %	58 %	72 %
Andel e-deklarationer moms	91 %	93 %	94 %
Andel formella fel av det totala antalet grundbeslut, moms	0,3 %	0,3 %	0,2 %
Andel formella fel av det totala antalet grundbeslut, arbetsgivaravgifter	5,0 %	4,2 %	4,4 %
Andel formella fel av det totala antalet grundbeslut, avdragen skatt	0,5 %	0,3 %	0,3 %
Privatpersoners uppfattning ¹⁾	4,26	4,25	4,26
Företagares uppfattning ¹⁾	3,98	4,10	4,08
Felutrymme			
Andel förifyllda inkomstdeklarationer utan ändring (ej näringsidkare)	76,2 %	76,9 %	78,2 %
Privatpersoners uppfattning ¹⁾	4,51	4,42	4,38
Företagares uppfattning ¹⁾	3,72	3,66	3,85
Upplevd upptäcktsrisk			
Privatpersoners uppfattning ¹⁾	4,14	4,08	4,09
Företagares uppfattning ¹⁾	3,89	3,92	4,02
Motivation			
Privatpersoners uppfattning ¹⁾	3,82	3,84	3,90
Företagares uppfattning ¹⁾	4,31	4,40	4,40
Social tillit			
Privatpersoners uppfattning ¹⁾	3,92	3,97	3,98
Företagares uppfattning ¹⁾	4,09	4,24	4,25

Källa: Skatteverket: Resultat från de årliga attitydundersökningarna 2019–2021 samt verksamhetssystemet Guppi.

Not 1) Svarsskalan är 1–5. Ett medelvärde är framräknat så att ett för Skatteverket och skattesystemet fördelaktigt resultat motsvaras av ett högt medelvärde för samtliga frågor.

7.2 Skattefelets förändring på lång sikt

Under 2019 genomförde Skatteverket två analyser som gav indikationer på skattefelets förändring på längre sikt. Dessa analyser presenterades även i Skatteverkets årsredovisning för 2019. Den första av dessa studier omfattade hushållens medvetna svartköp och den andra omfattningen av kontrollerbart svartarbete i vid bemärkelse. Analyserna replikerade studier utförda av Skatteverket för drygt 10 år sedan. Resultaten ger därmed en bild av hur medvetna svartköp och svartarbete har förändrats mellan de två analyserade perioderna. Denna mer långsiktiga analys kompletterar bilden av skattefelets kortsiktiga förändring som baseras på indikatorerna presenterade i ovanstående avsnitt. Den långsiktiga analysen indikerar att skattefelet har minskat, åtminstone när det gäller den typ av skattefusk som är synligt för privatpersoner och företagare.

7.2.1 Hushållens medvetna svartköp 2005 och 2019

År 2019 genomförde Demoskop, på uppdrag av Skatteverket, en undersökning om hushållens medvetna köp av svarta tjänster¹⁸. Enkäten innehöll motsvarande frågor som en enkät utförd 2005. Undersökningen syftade till att mäta hur beteendet kring svartarbete har utvecklats mellan 2005 och 2019, samt att mäta hushållens konsumtion av svarta tjänster. Frågorna ställdes i Demoskoppanelen¹⁹, som består av ett stort antal medlemmar (2 312 svar 2005, 6 874 svar 2019). Respondenterna var i åldern 18–89 år. Demoskop viktade svaren för att resultaten ska återspegla Sveriges befolkning i sin helhet.

Resultaten från undersökningarna indikerar att hushållens medvetna konsumtion av svarta tjänster har minskat, från 11,3 miljarder kronor år 2005 till 3,0 miljarder kronor år 2019. Detta kan sägas utgöra en lägre gräns för omfattningen av hushållens svartköp, eftersom mätning via enkäter troligtvis leder till underskattningar.

Andelen som svarade att de köpt någon tjänst svart under det senaste året minskade från 32 procent 2005 till 13 procent 2019. Även andelen som svarat att de skulle försöka köpa arbetet svart om de skulle anlita någon för ett arbete i sitt hem har minskat kraftigt. Andelen som svarade ”Ja, troligen” eller ”Ja, absolut” minskade från 37 till 9 procent mellan 2005 och 2019. Skillnaden mellan 2005 och 2019 är statistiskt säkerställd avseende samtliga ovanstående förändringar. Generellt sett är skillnaderna små med avseende på olika demografiska grupper 2019. Det fanns större skillnader mellan grupperna 2005.

Undersökningarna ger inte svar på varför svartköpen har minskat. Under tidsperioden har det skett flera förändringar som kan ha påverkat nivån av svartköp. Införandet av ROT- och RUT-avdraget har förändrat relativpriset mellan vit- och svartköp för olika tjänster, medan införandet av kassaregister och personalliggare har förändrat möjligheterna att sälja en tjänst svart. En minskad användning av kontanter kan ha påverkat såväl den faktiska som den medvetna omfattningen av svartköp. Skattesänkningar, till exempel jobbskatteavdraget och sänkt bolagsskatt, kan också ha påverkat relativpriserna. Därtill kommer Skatteverkets och andra myndigheters arbeten med att motverka den svarta ekonomin.

Skillnaden mellan undersökningsåren är stor avseende hur undersökningsdeltagarna har rapporterat egna köp av svarta tjänster, men när det gäller uppfattningen om förekomst av svarta tjänster i samhället är förändringen mellan 2005 och 2019 inte lika kraftig, och svaren varierar stort. I 2019 års mätning var det 43 procent som trodde att det var högst en fjärdedel av hushållen som köpt svarta tjänster under det senaste året (en ökning från 31 procent 2005), samtidigt som 26 procent trodde att mer än hälften av alla hushåll köpt svarta tjänster (en minskning från 37 procent 2005). Troligen lever uppfattningen om att andra fuskar i viss grad kvar i individens medvetande, trots vad som förefaller vara en stor faktisk förändring.

7.2.2 Svartarbetets utveckling: Jämförelse av revisionsresultat

Den *svarta* ekonomin avser inkomster som utgår från lagliga ekonomiska aktiviteter som borde redovisas och beskattas i Sverige men som varken, delvis eller i sin helhet, redovisas eller beskattas. Medvetna strategier såsom skatteflykt och skattesmitning kan vara orsaker till svarta inkomster, men även oaktsamhet och ofrivilliga fel kan leda till utebliven redovisning. Svartarbete avser i detta sammanhang fel- eller oredovisade löner till anställda eller fel- eller oredovisade inkomster av näringsverksamhet för enskilda näringsidkare och fysiska delägare i handelsbolag. Med de verktyg som Skatteverket har till sitt förfogande i sina revisioner

¹⁸ Skatteverket (2020), Hushållens medvetna köp av svarta tjänster 2005 och 2019, Rapport 2020 01 16.

¹⁹ Se <https://demoskop.se/erbjudandet/demoskoppanelen/> för mer information om undersökningen.

finns möjlighet att hitta en del av de fel som leder till att inkomster inte redovisas. Exempelvis är det i allmänhet möjligt att upptäcka när privata kostnader för ägare eller anställda tagits upp som kostnader i en näringsverksamhet i stället för att betalas av den enskilde. Dessa fel utgör troligtvis merparten av de fel som är kontrollerbara med Skatteverkets tillgängliga metoder och som utgör underlaget för våra beräkningar. Andra oredovisade inkomster kan vara svårare att hitta i revisioner.²⁰

Skatteverket uppskattade i rapporten *Svartköp och svartjobb i Sverige* (Skatteverket 2006) de svarta inkomsterna med hjälp av revisioner som avsåg inkomstären 1995 till 2003. En uppdatering av siffrorna gjordes 2020 i Skatteverkets rapport "Svarta arbetsinkomster: beräkningar baserade på Skatteverkets revisioner" med revisioner som avsåg inkomstären 2010 till 2016. I båda analyserna ingick revisioner som genomförts på ett slumpmässigt urval, men huvuddelen av revisionerna var baserade på riskbaserade urval och kan inte anses vara representativa för populationen. Det går därmed inte att med statistisk säkerhet fastställa generella slutsatser. Studiens fördel är i stället att resultaten är jämförbara med dem som framkom i 2006 års studie.

Metod

Det är rimligt att anta att de företag Skatteverket granskar i genomsnitt begår mer fel än vad samtliga företag gör i genomsnitt, givet att ett beslut om att genomföra en revision oftast baseras på riskindikatorer. För att delvis motverka denna bristande representativitet används den så kallade revisionsmetoden som diskuteras i OECD (2002). Revisionsmetoden går kortfattat ut på att kompensera för den ovannämnda snedvridningen av urvalet genom att i efterhand stratifiera urvalet efter juridisk form, storlek, sektor och/eller aktivitet (SNI-kod).

Skatteverket har utifrån 28 173 revisioner uppskattat de kontrollerbara svarta arbetsinkomsterna för hela ekonomin. För att fördela ett uppskattat värde av svart arbetsinkomst på hela ekonomin utgår vi ifrån de olika stratumen, beräknar ändringens andel av det belopp som granskats (lönesumma för anställda eller över- eller underskott för enskilda näringsidkare och fysiska delägare i handelsbolag) och antar att motsvarande stratum inom populationen har samma andel svart arbetsinkomst i förhållande till sin lönesumma eller inkomst.

Resultat

Analysen resulterar i en uppskattning av de svarta arbetsinkomsterna på totalt 91 miljarder kronor i genomsnitt per år för perioden 2010–2016.²¹ Det motsvarar ca 6 procent av de totala arbetsinkomsterna och 2,3 procent av BNP. I Skatteverkets rapport från 2006 uppskattades svartarbetet till 71 miljarder kronor i genomsnitt per år för perioden 1995–2003, vilket motsvarade 7 procent av arbetsinkomsterna och 3 procent av BNP.²² Skillnaden i resultat mellan de två analyserna förklaras till stor del av ändrad metodik för att extrapolera revisionsresultaten till populationen. Används samma metodik som i Skatteverkets rapport från 2006 blir de svarta inkomsterna i den nya undersökningen högre totalt sett, men som andel av BNP blir resultatet det samma som i den tidigare rapporten, det vill säga 3 procent.

²⁰ Exempelvis om en ersättning betalas kontant, eller överförs direkt till ett privat konto utan att faktureras.

²¹ Denna siffra på 91 miljarder kronor exkluderar de svarta inkomster som hittats under revisionerna, eftersom de inte är svarta längre.

²² I Skatteverkets rapport 2008:1, "Skattefelskarta för Sverige" bedömdes de svarta arbetsinkomsterna uppgå till 115-120 mdkr, vilket innefattade även det svartarbete som inte kan uppskattas med revisioner. Det föranledde ett Skattefel på 66 mdkr. I denna rapport använder vi inte svartarbetsberäkningarna för att uppskatta skattefelet. I Skatteverkets rapport (2020) "Svarta arbetsinkomster: beräkningar baserade på Skatteverkets revisioner" diskuteras svårigheterna med att beräkna ett skattefel utifrån svartarbetet.

Det kan således konstateras att de svarta inkomsterna verkar ha ökat i absoluta tal, men att storleksordningen påverkas av metodvalet. Den relativa utvecklingen av de svarta inkomsterna som andel av BNP eller som andel av arbetsinkomsterna är därmed svår att bedöma, även om resultaten indikerar att de åtminstone inte har ökat jämfört med Skatteverkets rapport från 2006.

Även om rapporterna av praktisk nödvändighet skiljer sig åt metodmässigt består många av de övergripande resultaten från rapporten från 2006. I synnerhet är de olika företagstypernas relativa bidrag till den deklarerade arbetsinkomsten nästintill identisk. I analysen framkommer dock vissa strukturella förändringar som inte kan förklaras av metodvalet. En markant skillnad jämfört med den tidigare rapporten är att det relativa bidraget till de svarta arbetsinkomsterna från enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag har minskat med nästan 40 procentenheter, från 52 till 13 procent. En förflyttning har skett från denna grupp till aktiebolag med en lönesumma mellan 1–5 miljoner kronor, vilka har ökat sin andel av det totala svartarbetet från 11 till 43 procent.

Det finns flera möjliga förklaringar till utvecklingen. Enskilda näringsidkares och handelsbolagens relativa vikt har minskat i termer av deklarerade inkomster från fyra till tre procent, och handelsbolag har blivit en mycket mindre vanligt förekommande bolagsform. En möjlig förklaring till att inkomster från enskilda näringsidkare och handelsbolag minskat är att andra bolagsformer i dagsläget kan framstå som mer fördelaktiga. Flera olika reformer, såsom ändrade regler för fåmansföretag, sänkt kapitalkrav för aktiebolag, slopad revisionsplikt för småbolag och succesiva sänkningar av bolagsskatten, har gjort aktiebolag till en mer attraktiv bolagsform.²³ Det är också möjligt att Skatteverkets arbete mot fusk kan ha haft störst effekt bland enskilda näringsidkare och mindre effekt bland medelstora företag.

Företag inom branscherna *Verksamheter inom juridik stödtjänster företag* (18,2 miljarder kronor), *Byggindustrin* (17,6 miljarder kronor), och *Övrig parti och detaljhandel* (11 miljarder kronor) bidrar mest i absoluta tal till de svarta inkomsterna, trots en relativ liten andel svart arbetsinkomst i förhållande till sina deklarerade inkomster. Tillsammans bidrog dessa branscher med ca 50 procent av de svarta inkomsterna. Motsvarande branscher utgjorde ca 40 procent av de totala svarta arbetsinkomsterna i Skatteverkets tidigare rapport. De branscher som står för störst andel av de totala svarta inkomsterna är *Verksamheter inom juridik och stödtjänster för företag* och *Byggindustrin* med ca 20 procent vardera. Medan denna andel har varit oförändrad för *Verksamheter inom juridik och stödtjänster för företag* har utvecklingen varit utmärkande för *Byggindustrin* som tidigare hade ca 9 procent av de svarta inkomsterna. Samma utveckling för byggbranschen redogörs för i Skatteverkets *Företagsundersökning* där det konstateras en ofördelaktig utveckling avseende förekomsten av svart arbetskraft inom branschen. Högst andel svarta arbetsinkomster i förhållande till deklarerad arbetsinkomst finner vi bland *Hårvård och salonger* med 30 procent. Näst högst andel med 25 procent har *Fiske- och jordbrukssektorn*.

²³ Se Alstadsäter och Jacob – Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). 2012:4 *Income Shifting in Sweden – An empirical evaluation of the 3:12 rules*. Vissa av de statistiska uppgifter som legat till grund för slutsatserna i rapporten har kritiserats av Ericson och Fall – Ekonomisk debatt nr 1 2013 s. 39 ff. 3:12 reglerna i allsidig[are] behysning. Replik till Alstadsäter och Jacob.

7.2.3 Kännedom om fusk och upplevelse av illojal konkurrens

Resultat från vissa enkätundersökningar som Skatteverket genomfört visar att kännedomen om fusk bland företag och privatpersoner ungefärligen halverades mellan år 2002 och 2016/2017. Under samma tidsperiod minskade andelen företag som upplevde illojal konkurrens från företag i den egna branschen från 31 till 21 procent. Samtliga skillnader är statistiskt säkerställda.

Tabell 29 Indikatorer direkt mot skattefelet

	Andel instämmer		
	2002	2016	2017
Privatpersoners uppfattning			
Jag känner personligen någon eller några som skattefuskar	30 %	13 %	
Kvinnor	26 %	12 %	
Män	35 %	14 %	
Jag känner någon som arbetat svart under det senaste året	47 %	22 %	
- kvinnor	43 %	20 %	
- män	50 %	23 %	
Jag känner någon som anlitat svart arbetskraft under det senaste året	44 %	25 %	
- kvinnor	42 %	23 %	
- män	47 %	26 %	
Företagares uppfattning			
Jag känner personligen företagare som skattefuskar	25 %		10 %
Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag i branschen som skattefuskar	31 %		21 %

Källa: Skatteverket (2017) och Skatteverket (2018).

Det är viktigt att vara medveten om att det finns stora mörkertal förknippat med skattefusk. Vid Skatteverkets kartläggning av svartarbete 2006 framkom det att privatpersoner företrädesvis förknippar svartarbete med köp kopplade till bostaden eller hushållsnära tjänster. I samma kartläggning uppskattades att endast ca 10–15 procent av de totala svarta arbetsinkomsterna i Sverige fångades upp via intervjuer.

7.3 Övriga underlag

Troligen har covid-19-pandemin påverkat storleken på skattefelet även under 2021. Det beror på att privatpersoners och företags beteenden förändras under tider av osäkerhet och finansiell stress, att ekonomins sammansättning förändrats och att nya situationer med skatterisker uppstått som följd av pandemin. Exempelvis kan ett förändrat beteende gällande arbetsresor, att fler privatpersoner undviker att åka kollektivt till arbetet eller arbetar hemifrån, leda till större felaktigheter när det gäller reseavdrag och avdrag för övriga kostnader i deklarationen. Bland små företag kan pandemins effekter leda till att incitamenten ökar för att exempelvis ta upp privata kostnader i företaget, samtidigt som möjligheten att göra detta minskar. Eftersom covid-19-pandemin drabbar olika branscher i olika utsträckning är det också troligt att skattefelet påverkas indirekt, då skattefelet skiljer sig åt mellan branscher. Skatten för 2021 är emellertid inte fastställd än, vilket gör det för tidigt att uttala sig om pandemins effekter på skattefelet.

På lång sikt bedöms covid-19-pandemin påverka skattefelets storlek främst om den ger beständiga effekter på allmänhetens förtroende för samhällets institutioner, den samhälleliga tilliten och motivationen att göra rätt. De skattefelsindikatorer som presenterats i avsnitt 7.1 tyder inte på någon kortsiktig försämring utifrån dessa aspekter, men pandemin är inte över och de långsiktiga effekterna är därmed svåra att uttala sig om.

7.4 Bedömning av skattefelets utveckling

Flertalet av de indikatorer som ger direkta mått på skattefelets utveckling har under de två senaste åren visat på minskat skattefel. Förändringarna är små, men statistiskt signifikanta. Även indikatorerna för de indirekta skattefelsfaktorerna tyder på en fördelaktig utveckling sedan 2019, för företag.

Sammantaget ger indikatorerna en bild av att skattefelet har minskat under perioden. Covid-19-pandemin bedöms dock fortfarande påverka såväl ekonomin som människors och företags beteenden på ett sätt som inte följer tidigare mönster. Det är därför osäkert i vilken mån indikatorerna speglar skattefelets utveckling för 2021.

Referenser

- Alstadsæter A., Johannesen N. och Zucman G. (2018), "Who Owns the Wealth in Tax Havens? Macro Evidence and Implications for Global Inequality". *Journal of Public Economics*, Vol 162, juni 2018 s. 89-100.
- Alstadsæter A. och Jacob V. (2012). "Income Shifting in Sweden – An empirical evaluation of the 3:12 rules". Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) 2012:4.
- Canada revenue agency (2016), "International tax gap and compliance results". Hämtad från: <https://www.canada.ca/content/dam/cra-arc/corp-info/aboutcra/tax-compliance/intrntltxcmplnc-en.pdf>, den 2020 11 06.
- Ericson P. och Fall J (2013). "3:12 reglerna i allsidig[are] belysning. Replik till Alstadsæter och Jacob". Ekonomisk debatt nr 1 2013 s. 39 ff.
- EU-kommissionen (2021), "VAT Gap in the EU —report 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd27de7e-5323-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>, hämtad 20211222.
- Gemmell, N., & Hasseldine, J. (2014). Taxpayers behavioural responses and measures of tax compliance 'gaps': A critique and a new measure. *Fiscal Studies*, 35(3), 275-296.
- Proposition 2019/20:1, Budgetproposition för 2020, utgiftsområde 3.
- Skatteverket (2008), "Skattefelskarta för Sverige: Hur togs den fram och hur kan den användas?" Solna: Skatteverket.
- Warren, N. (2018), "Estimating tax gap is everything to an informed response to the digital era". Presenterades på the 13th International Revenue Administration Conference on Tax System Integrity in a Digital Age, Coogee Crowne Plaza, Sydney, Australia, 5-6 April 2018.
- Skatteverket (2020) "Svarta arbetsinkomster: beräkningar baserade på Skatteverkets revisioner", Rapport 2020 02 06
- Skatteverket (2020), "Hushållens medvetna köp av svarta tjänster 2005 och 2019", Rapport 2020 01 16.
- Skatteverket (2018), "Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll", 2018 03 27.
- Skatteverket (2017), "Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll", Rapport 2017 03 27.
- Skatteverket (2008), "Skattefelskarta för Sverige", Rapport 2008:1.
- Skatteverket (2006), "Svartköp och svartjobb i Sverige", Rapport 2006:4.
- Trolldal B. och V. Åström (2021), Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020, CAN rapport 202.
- OECD (2002), "Measuring the Non-Observed Economy: A Handbook", 2002.

Bilaga A Resultat från Skatteverkets slumpmässiga kontroller

Tabell A1 Sammanställning av resultat från slumpkontroller av små och medelstora företag, genomsnitt för åren 2014–2018

	Genomsnittligt skattefel (kr)			Totalt skattefel (mnkr)			Fastställd skatt (mnkr)	Skattefel som andel av fastställd skatt		
	Estimat	Konfidensintervall 95 %		Estimat	Konfidensintervall 95 %			Estimat	Konfidensintervall 95 %	
<i>Inkomstskatt</i>										
Enskild NRV, målpop.	10 903	8 580	13226	2 543	2 001	3 084	12 098	21,0 %	16,5 %	25,5 %
<i>Arbetsgivaravgifter</i>										
AB, målpop.	12 783	10 794	14 772	3 317	2 801	3 833	136 637	2,4 %	2,0 %	2,8 %
Enskild NRV, målpop.	1 417	350	2 484	62	15	109	2 785	2,2 %	0,6 %	3,9 %
<i>Egenavgifter</i>										
Enskild NRV, målpop.	8 282	6 784	9 781	1 931	1 582	2 281	7 739	25,0 %	20,4 %	29,5 %
<i>Moms</i>										
AB, målpop.	7 155	4 174	10 137	2 092	1 220	2 963	177 012	1,2 %	0,7 %	1,7 %
Enskild NRV, målpop.	8 276	6 780	9 772	1 760	1 442	2 078	9 035	19,5 %	16,0 %	23,0 %
<i>Bolagsskatt</i>										
AB, målpop.	2 203	-861	5 267	661	-258	1 580	50 643	1,3 %	-0,5 %	3,1 %

Anm. Antal granskade aktiebolag och enskilda näringsverksamheter varierar mellan 161 och 684 respektive 162 och 291 årligen. Totalt är 1922 aktiebolag och 1027 enskilda näringsverksamheter kontrollerade och inkluderade i analysen.

Tabell A2 Sammanställning av resultat från slumpkontroller av privatpersoners inkomstdeklarationer, genomsnitt för åren 2016–2018. Avser avdrag i inkomstslaget tjänst

	Genomsnittligt skattefel		Estimat	Skattefel			Skattefel som andel av fastställd skatt ¹⁾		
	Kronor	Andel ²⁾		Konfidensintervall 95 %			Estimat	Konfidensintervall 95 %	
Resor till och från arbetet	3 359	43,9%	2,3	2,1	2,6	0,3%	0,3%	0,3%	
<i>Kvinnor</i>	2 899	42,8%	0,8	0,7	0,9	0,2%	0,2%	0,3%	
<i>Män</i>	3 665	44,7%	1,5	1,3	1,7	0,3%	0,3%	0,4%	
Dubbel bosättning, tillfälligt arbete och hemresor	5 268	32,8%	0,3	0,2	0,3	0,03%	0,03%	0,04%	
<i>Kvinnor</i>	5 053	35,2%	0,1	0,1	0,1	0,02%	0,02%	0,03%	
<i>Män</i>	5 371	31,6%	0,2	0,1	0,3	0,04%	0,03%	0,06%	
Tjänsteresor	5 070	54,2%	0,1	0,1	0,2	0,02%	0,01%	0,02%	
<i>Kvinnor</i>	4 422	52,0%	0,04	0,0	0,1	0,01%	0,01%	0,01%	
<i>Män</i>	5 328	55,1%	0,1	0,1	0,1	0,02%	0,02%	0,03%	
Övriga utgifter	5 346	55,3%	0,1	0,1	0,1	0,01%	0,01%	0,02%	
<i>Kvinnor</i>	5 340	50,9%	0,0*4	0,03	0,05	0,01%	0,01%	0,01%	
<i>Män</i>	5 350	58,1%	0,1	0,04	0,1	0,01%	0,01%	0,02%	

Not 1) Avser fastställd skatt på inkomst av tjänst, totalt respektive för kvinnor och män.

Not 2) Avser skattefelet som andel av skattevärdet på avdragen i respektive kategori.

Tabell A3 Sammanställning av resultat från slumpkontroller av privatpersoners inkomstdeklarationer, genomsnitt för åren 2016–2018. Avser avdrag i inkomstslaget kapital..

	Genomsnittligt skattefel		Estimat	Skattefel		Skattefel som andel av fastställd skatt ¹⁾		
	Kronor	Andel ²⁾		Konfidensintervall 95 %		Estimat	Konfidensintervall 95 %	
Försäljning bostadsrätt	7 502	31,6%	0,9	0,3	1,6	1,0%	0,3%	1,7%
<i>Kvinnor</i>	5 622	25,2%	0,3	0,1	0,6	1,1%	0,3%	1,8%
<i>Män</i>	9 290	37,7%	0,6	-0,03	1,2	1,0%	-0,05%	2,0%
Försäljning näringsfastighet	10 860	21,6%	0,1	0,05	0,2	0,1%	0,1%	0,2%
<i>Kvinnor</i>	18 426	39,9%	0,1	0,01	0,2	0,3%	0,04%	0,5%
<i>Män</i>	5 732	9,1%	0,04	0,01	0,1	0,1%	0,02%	0,1%
Försäljning småhus	18 007	23,0%	2,0	1,6	2,4	2,2%	1,7%	2,6%
<i>Kvinnor</i>	16 325	21,7%	0,9	0,6	1,2	2,8%	2,0%	3,7%
<i>Män</i>	19 625	24,2%	1,1	0,8	1,4	1,9%	1,3%	2,4%
Försäljning värdepapper	1 060	0,5%	0,2	0,1	0,4	0,3%	0,1%	0,4%
<i>Kvinnor</i>	1 120	1,1%	0,1	0,02	0,1	0,2%	0,1%	0,4%
<i>Män</i>	1 034	0,3%	0,2	0,02	0,3	0,3%	0,04%	0,5%
Ränteutgifter	966	10,6%	0,03	0,02	0,1	0,04%	0,02%	0,1%
<i>Kvinnor</i>	795	11,2%	0,01	0,00	0,02	0,03%	0,00%	0,1%
<i>Män</i>	1 067	10,2%	0,02	0,01	0,04	0,04%	0,01%	0,1%

Not 1) Avser fastställd skatt på inkomst av kapital för fysiska personer, totalt respektive för kvinnor och män.

Not 2) Avser skattefelet som andel av skattevärdet på avdragen i respektive kategori.